



Zeeuws-
Vlaanderen



ONDERWIJSPLAN

Samen werken aan goed onderwijs

1 november 2018



Voorwoord

‘Het vuur moet blijven branden, de hoop mag niet vergaan, de geest moet kunnen waaien en de vonk moet overslaan (Huub van der Lubbe: de Vonk)

‘Bouwen aan scholen met toekomst’ is de titel van ons Transitieplan. De presentatie van de onderwijsplannen is een eerste belangrijke stap, waarmee wij de afspraken uit het Transitieplan waarmaken.

Doordat het Transitieplan werd onderschreven door zowel de scholen als de Inspectie van het Onderwijs, het ministerie van OCW en de drie betrokken gemeenten, konden wij nu ook daadwerkelijk aan de slag om te gaan bouwen aan die toekomst. Doordat wij de komende vier jaren extra geld ontvangen, kunnen wij op basis van de koers uit het Transitieplan ook de toekomst van de drie scholengemeenschappen en ons praktijkonderwijs garanderen. Dat betekent wel dat wij de schouders eronder hebben gezet en aan de slag zijn gegaan. Dit onderwijsplan geeft aan hoe wij ons onderwijs de komende jaren gaan vorm geven.

Ons doel is thuisnabij onderwijs in iedere gemeente in Zeeuws-Vlaanderen, door een zo breed mogelijk onderwijsaanbod (van vmbo tot en met vwo, inclusief gymnasium) te garanderen.

Wij kunnen dit waarmaken omdat onze scholen nauw samenwerken en wij de komende vier jaren een onderwijsmodel gaan implementeren dat betrouwbaar, eigentijds en efficiënt is ingericht. Dat onderwijsmodel gaan we op een eigen manier ontwikkelen, dat past bij onze situatie. Daarom spreken wij over het ‘Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel. Ons basisuitgangspunt is dat leerlingen in iedere gemeente het volledige onderwijs op hun eigen scholengemeenschap moet kunnen volgen (dat is thuisnabij onderwijs). Iedere scholengemeenschap moet aantrekkelijk blijven voor de leerling uit de eigen gemeente. Niet iedere scholengemeenschap kan dat in de toekomst alleen op eigen kracht. Daarom kiezen wij voor een gemeenschappelijke aanpak, waarbij wij in een beperkt aantal situaties kiezen voor gezamenlijke oplossingen om elke leerling het volledige aanbod aan te kunnen blijven bieden. Daar gaan we de komende periode aan werken, waarbij docententeams de ruimte krijgen om voor eigen creatieve oplossingen te kiezen. Het verrijkte onderwijsaanbod wordt door de samenwerking ook voor alle leerlingen toegankelijk.

Wij willen ons onderwijs vorm geven op een manier die iedere Zeeuws-Vlaming herkent: gericht op de goede prestaties van onze leerlingen, waarbij naast kennisoverdracht ook toepassing (praktijk) belangrijk is en vernieuwend is, met oog op wat Zeeuws-Vlaanderen nodig heeft. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen, ouders en belangrijke partners binnen en buiten het onderwijs met ons mee denken. Daarom betrekken wij deze partijen bij de verdere ontwikkeling en implementatie van onze plannen.

Door de bestuurlijke fusie en de scholenfusie in Terneuzen zijn wij een sterkere organisatie geworden. Hierdoor kunnen wij meer geld vrij maken voor het onderwijs. De afgelopen maanden is hard gewerkt om de onderwijsplannen te ontwikkelen. De manier waarop daarbij is samengewerkt geeft ons alle vertrouwen voor de toekomst van het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen..

Frank Neefs, Steven van Nispen, Piet de Witte, Dirck van Bennekom
(College van Bestuur a.i.)

Inhoud

1. Gemeenschappelijk deel onderwijsplan – VO Zeeuws-Vlaanderen

1.1	Ter inleiding	3
1.2	Missie.....	3
1.3	Visie	4
1.4	Onderwijskundige uitgangspunten	6
1.5	Uitgangspunten voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering	9
1.6	Eerste resultaten van de uitvoering van het Transitieplan	12
1.7	Uitwerking Zeeuws-Vlaams Onderwijsmodel	13
1.8	Wat gaan we concreet doen?.....	18

2. Schooldeel onderwijsplan - Reynaertcollege

2.1	INLEIDING	27
2.2	VISIE	28
2.3	PROFILERING	30
2.4	DOELEN.....	33
2.5	RECENTE INBRENG: VERSLAG STUDIEMIDDAG 20 SEPTEMBER 2018.....	53
2.6	ONDERWIJSKUNDIG MODEL	37
2.7	BASISCURRICULUM	38
2.8	VERSTERKT MENTORAAT.....	40
2.9	MAATWERK	43
2.10	INTEGRAAL WERKEN	46
2.11	PRAKTISCH.....	50
	<i>Referentielijst.....</i>	<i>52</i>

1. Gemeenschappelijk deel – VO Zeeuws-Vlaanderen

1.1 Ter inleiding

Met dit onderwijsplan geven de drie scholengemeenschappen – Lodewijk College, Zwin College en Reynaertcollege - en het bestuur van VO Zeeuws-Vlaanderen een invulling aan het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen. De drie scholengemeenschappen en Praktijkschool Hulst willen voor de toekomst goed, hoogwaardig en thuisnabij voortgezet onderwijs in de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten garanderen. Voor ieder scholengemeenschap is een onderwijsplan geschreven dat bestaat uit twee delen. Een identiek gemeenschappelijk deel dat voor alle betrokken scholen van VO Zeeuws-Vlaanderen geldt en een schoolspecifiek deel dat een uitwerking geeft van de gemeenschappelijke afspraken en de schooleigen onderwijskundige ambities.

In het gemeenschappelijke deel van het onderwijsplan wordt een concrete uitwerking gegeven van het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel, zoals dat is vastgelegd in het Transitieplan 'Bouwen aan scholen met toekomst'. Dit model voorziet in een nauwe samenwerking en afstemming tussen de drie scholengemeenschappen, waarbij er ruimte blijft voor een eigen schoolprofilering en een professionele invulling door de onderwijsprofessionals.

Met de aanbidding van deze concept onderwijsplannen met een gemeenschappelijk deel voldoen wij aan de eis uit het Transitieplan. Het doel van het onderwijsplan is om de uitgangspunten uit het Transitieplan en de ambities van de scholen te vertalen naar:

- Een eigen missie en visie;
- Concretisering van de uitgangspunten;
- Formulering van de gemeenschappelijke en school-specifieke uitgangspunten van ons onderwijs;
- De financiële en bedrijfsmatige ruimte; en
- Een helder ontwikkel- en implementatietraject (inclusief mijlpalen en planning).

Dit zijn ook de onderdelen die als zodanig terugkomen in het gemeenschappelijk deel van de drie onderwijsplannen. Hiermee krijgt het Zeeuws-Vlaams model ook zijn inhoudelijke concretisering. De onderwijsplannen hebben een interne functie, omdat het als spoorboekje voor het bestuur en de scholen geldt. Er is ook sprake van een externe functie voor de Onderwijsinspectie en betrokken overheden omdat wij met dit plan aangeven hoe wij de afspraken uit het Transitieplan gaan waarmaken.

Het beleid ten aanzien van passend onderwijs zal - na overleg met de samenwerkingspartners - in een aparte notitie worden vastgelegd. In deze notitie zal ook aandacht worden besteed aan de positie van de Praktijkschool Hulst.

1.2 Missie

In de missie staat centraal waar je als organisatie voor staat. Je missie zijn de uitgangspunten waarop je kan worden aangesproken. Die uitgangspunten zijn richtinggevend voor je visie en de keuzes die je als je als organisatie maakt.

VO Zeeuws-Vlaanderen staat voor goed, thuisnabij voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen. Voor ieder kind moet iedere vorm van goed regulier voortgezet onderwijs bereikbaar zijn. In Zeeuws-Vlaanderen betekent dat er in iedere gemeente een brede scholengemeenschap is gevestigd, waar

leerlingen het onderwijs van vmbo tot en met vwo (inclusief gymnasium) kunnen volgen. De scholen werken nauw samen om dit te realiseren. Samen vinden wij ons in de volgende missie:

Wij staan voor goed onderwijs. Dat betekent dat onze leerlingen gemotiveerd naar school komen. Het personeel werkt professioneel en met plezier, en voelt zich verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Het resultaat is dat onze leerlingen goede (op of boven het landelijk gemiddelde) examenresultaten boeken en het goed doen in het vervolgonderwijs, onze samenleving en in hun werk.

Wij bieden verschillende leervormen, zodat hoofd (kennis), hart (persoonlijke ontplooiing) en handen (praktijk, toepassen) worden aangesproken. Dit draagt bij aan de algehele vorming van onze leerlingen en doet recht aan verschillen en talenten. We bieden daarbij tevens gepaste ondersteuning om ons onderwijs voor elke leerling toegankelijk te maken.

Samen leren maakt je beter en draagt bij aan de vorming als mens. Dat geldt niet alleen voor leerlingen, maar ook voor ons personeel. Daarom vormen wij een leergemeenschap.

Op onze scholen is iedereen welkom en wij geven alle ruimte aan talentontwikkeling, in de brede zin van het woord.

Wij zijn regionaal geworteld en internationaal georiënteerd, waarbij wij het opvoeden tot goed burgerschap als een belangrijke taak van de school zien.

*Onze leerlingen, ouders en externe stakeholders zijn tevreden over onze scholen. Dit geldt ook voor onze omgeving in Zeeuws-Vlaanderen. Vanuit deze missie dragen wij ons motto uit: **Samen werken aan goed onderwijs.***

1.3 Visie

In onze visie geven wij aan wat we willen bereiken ('waar gaan wij voor'). Op basis van onze missie maken wij keuzes voor ons onderwijs van de toekomst, zodat onze doelen voor de toekomst worden vastgelegd. Onze visie op het voortgezet onderwijs hebben wij al in belangrijke mate in het Transitieplan vastgelegd. Door de dialoog met de schoolexperts en directieleden is deze visie aangescherpt.

We stimuleren en motiveren leerlingen om, op basis van hun mogelijkheden, optimaal te presteren. Dit doen we door ons onderwijs in samenhang te organiseren en in de vorm van doorlopende leerlijnen vanuit primair onderwijs naar beroeps-, wetenschappelijk onderwijs en beroep. Daarbij bieden we ruimte voor maatwerk, passende begeleiding en de mogelijkheid om door te stromen of deels examen te doen op een hoger niveau. Ons onderwijs is per definitie gericht op het behalen van een passend diploma of doorstroming naar een beroep.

Ons onderwijs besteedt aandacht aan goede kennisoverdracht, maar wordt tegelijkertijd zo praktijkgericht mogelijk aangeboden (toepassen, context) en vindt ook plaats in en met de omgeving. Een variatie aan didactische werkvormen (passende leerstrategieën) draagt zorg voor betere resultaten bij onze leerlingen en doet een groter beroep op de professionaliteit van onze docenten. Daarbij maken wij meer werk van integraal leren en maatwerk.

Ons onderwijs vraagt dat de leerling een toenemende eigen verantwoordelijkheid krijgt. Vanuit die verantwoordelijkheid kan de leerling meer eigen keuzes maken, aanvullend en verrijkend onderwijsaanbod volgen en meer zelfstandig aan de slag gaan. Deze werkwijze vraagt een goede begeleiding. Daarom investeren wij in versterkt mentoraat. Een veilige leer- en leefomgeving voor leerlingen en personeel is daarbij wel een voorwaarde.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

We zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van ons onderwijs en de individuele ontwikkeling van elke leerling. Dat vereist ruimte voor en verantwoordelijkheid van de leerling voor zijn eigen leergedrag en voorbeeldgedrag van de docent.

Op scholen waar leerlingen meer verantwoordelijkheid krijgen, past dat docenten en onderwijsondersteunend personeel - met inachtneming van de gezamenlijke kaders - professionele ruimte krijgen. Daarbij is onze filosofie dat die ruimte vanuit de docententeams in gezamenlijkheid vorm wordt gegeven. Docenten en onderwijsteams dienen ook de faciliteiten te krijgen om zich te scholen en verder te ontwikkelen.

Wij zijn er gezamenlijk voor verantwoordelijk dat wij thuisnabij voortgezet onderwijs in de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten ook in de verdere toekomst kunnen garanderen. Daarom werken wij samen op basis van het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel. Dat betekent dat wij logistieke en inhoudelijke afspraken maken om die samenwerking waar te maken.

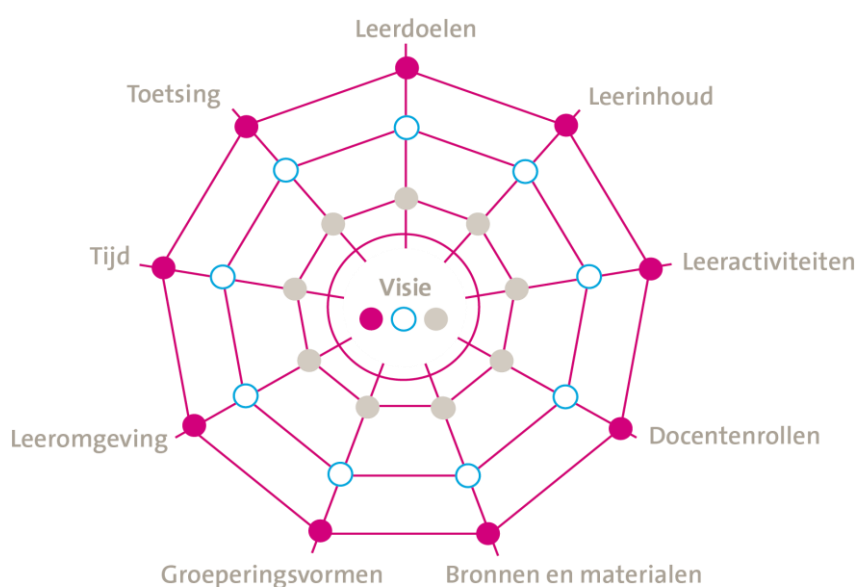
Een daadwerkelijke betrokkenheid van onze externe stakeholders zorgt voor een zinvolle aanvulling op onze eigen kennis en ervaringen.

Bij de keuze voor onze pedagogische en didactische vormgeving, laten wij ons leiden door methodes en vormen van aanpak die hun waarde in de praktijk hebben bewezen en / of door wetenschappelijk onderzoek zijn onderbouwd.

Onze benadering vraagt een goed HRM-beleid, passende faciliteiten en schoolgebouwen die adequaat zijn toegerust. Helderheid over de financiële en bedrijfsmatige mogelijkheden geeft een duidelijk kader aan de (on)mogelijkheden.

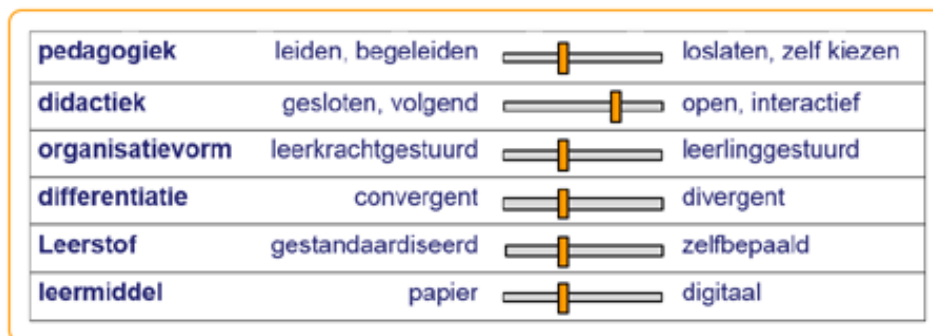
Onze visie is leidend voor de vormgeving van de organisatie en inhoud van ons onderwijs. Figuur 1 maakt dit duidelijk.

*Figuur 1: Visie bepaalt de vormgeving van ons onderwijs en de organisatie van de scholen.
(Bron: Teaching Academy Utrecht University (leerplan-spinnenweb))*



Wanneer wij onderwijsinhoudelijke keuzes (onderwijsmodel) maken, dan is het belangrijk om te zorgen voor consistentie en afstemming. Daarom moeten wij in onze keuzes en sturing de belangrijkste invalshoeken op elkaar afstemmen. De belangrijkste domeinen zijn daarbij de: ons pedagogisch denken, de didactische keuzes, de organisatie van het onderwijs, de

differentiatiemogelijkheden, de leerstof en de leermiddelen. Figuur 2 laat zien hoe er gestuurd kan worden op inhoudelijke onderwijskundige keuzes.



Figuur 2 Sturing geven op de onderwijsinhoudelijke keuzes

1.4 Onderwijskundige uitgangspunten

Organisatie van het onderwijs

- De organisatie van ons onderwijs is gebaseerd op het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel. Dit model kent vier kernelementen: het basiscurriculum, integraal werken, maatwerk en het versterkt mentoraat, die voor tenminste 20% van het onderwijsprogramma van de scholen worden ingevoerd.
- Onze onderbouwgroepen (leerjaar 1 en 2) kennen vaste lestijden.
- Bij lesuitval (door ziekte van docenten of een andere oorzaak) garanderen de scholen dat de leerlingen in de onderbouw worden opgevangen met onderwijsactiviteiten.
- Voor onze leerlingen bieden we optimale kansen en maatwerk om op te stromen.
- In de bovenbouw kunnen leerlingen voor vakken waar ze goed in zijn, na een positief advies van de betrokken docenten, examen doen op een hoger niveau.
- Onze scholen zijn gericht op samenwerking, met ruimte voor een eigen schoolcultuur en schoolprofiel.
- De drie scholengemeenschappen kennen dezelfde lestijden (start schooldag, pauzetijden e.d.) en een zelfde lesduur. De roosters worden zodanig op elkaar afgestemd dat bijvoorbeeld (pilotsmet) afstandslernen en lesdeelname bij een andere school mogelijk worden gemaakt. Daarom hanteren de scholen ook een gezamenlijk elektronische leeromgeving om programma's en materialen te kunnen uitwisselen.
- Het onderwijsprogramma wordt zo georganiseerd dat er ruimte is voor integraal werken, toepassing en praktijk.

Pedagogisch denken

- Wij zetten ons in om onze leerlingen op een positieve wijze maximaal te motiveren en werken aan een leer- en schoolklimaat waarbij leerlingen en docenten zich gestimuleerd, prettig en veilig voelen.
- Wij stimuleren dat leerlingen ook van en met elkaar leren.
- Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze leerlingen en voor elkaar.
- Wij herkennen en ontwikkelen de talenten van onze leerlingen en zorgen ervoor dat deze tot hun recht kunnen komen.
- Wij werken aan een uitdagend leerklimaat waarbij de leerling een toenemende eigen verantwoordelijkheid krijgt voor zijn leerproces.
- Wij stimuleren goed leren, want wij willen onze leerlingen op de beste manier afleveren aan het vervolgonderwijs, hun eerste werksituatie en onze samenleving.

- Ons personeel is een voorbeeld voor onze leerlingen.

Didactische aanpak

- Wij bieden ruimte aan een mix van didactische werkvormen, omdat docenten verschillen in hun voorkeur voor didactische werkvormen. Daarbij dient te worden opgemerkt dat directe instructie alleen minder kennisacquisitie oplevert vergeleken met meer student-gecentreerde werkvormen en zelfs zelfstudie (Wijnen, Schaap, & Loyens, 2016). Zowel voor werkvormen, maar ook voor onderwerpen geldt: varieer en verras (Pintrich, 2003; Vanhoof, Van de Broek, Penninckx, Donche, & Van Petegem, 2012).
- Kennisoverdracht blijft belangrijk. Toepassing en praktijk krijgen een prominentere rol, omdat leerlingen beter leren als 'hoofd, hart en handen' worden aangesproken.
- We kiezen een vakgerichte aanpak waar nodig, om leerlingen goed op te leiden voor het examen en de eisen in de vervolgopleiding (basiscurriculum).
- Wij bieden - daar waar mogelijk - een integrale, multidisciplinaire aanpak om leerlingen inzicht te bieden in het toepassen van de verschillende vakken (gericht op vakoverstijgend werken, werken op basis van leer/onderzoeksopdrachten, samenwerkingsopdrachten).
- Theoretisch waar het moet, maar praktijkgericht waar het kan.
- Ondersteunend waar leerlingen extra steun nodig hebben (leerondersteunend, maatwerk).
- Uitdagend waar leerlingen meer kunnen en willen (plusvakken, maatwerk).
- Leren doen wij in klassen en groepen, maar ook gepersonaliseerd (met behulp van ICT en begeleiders), daar waar het verrijkend en/of passend is.
- Wij zorgen voor een goede aansluiting tussen onderbouw en bovenbouw.
- Wij kiezen voor werkwijzen en methodes die hun waarde in de praktijk hebben bewezen en/of wetenschappelijk zijn onderbouwd (evidence based).
- Docententeams spelen een cruciale rol in de vormgeving van ons onderwijs. Het taakbeleid zal daarop worden toegesneden.

Heel het 'onderwijsgebouw' (een jong leven lang leren)

- Onze leerlingen hebben baat bij goede doorlopende leerlijnen: van primair tot en met hoger onderwijs.
- Met de groepen 7 en 8 wordt op regionaal niveau vanuit de eigen scholengemeenschap een doorlopende leerlijn ontwikkeld.
- Het vmbo werkt intensief samen met het ROC Scalda.
- Vanuit de havo wordt afgestemd met, met name, Hogeschool Zeeland en vanuit het vwo vindt samenwerking plaats met de UCR.
- VO Zeeuws-Vlaanderen ondersteunt de opzet van de startgroepen voor twee- en driejarigen in het belang van de totale onderwijsketen in Zeeuws-Vlaanderen (Zeeland).
- Het bestuur maakt centrale kaderafspraken met het afnemend onderwijs. De concrete invulling vindt op schoolniveau plaats in direct overleg met Scalda, Hogeschool Zeeland en UCR. De scholen kunnen hierbij eigen keuzes maken.

Samenleving en burgerschap

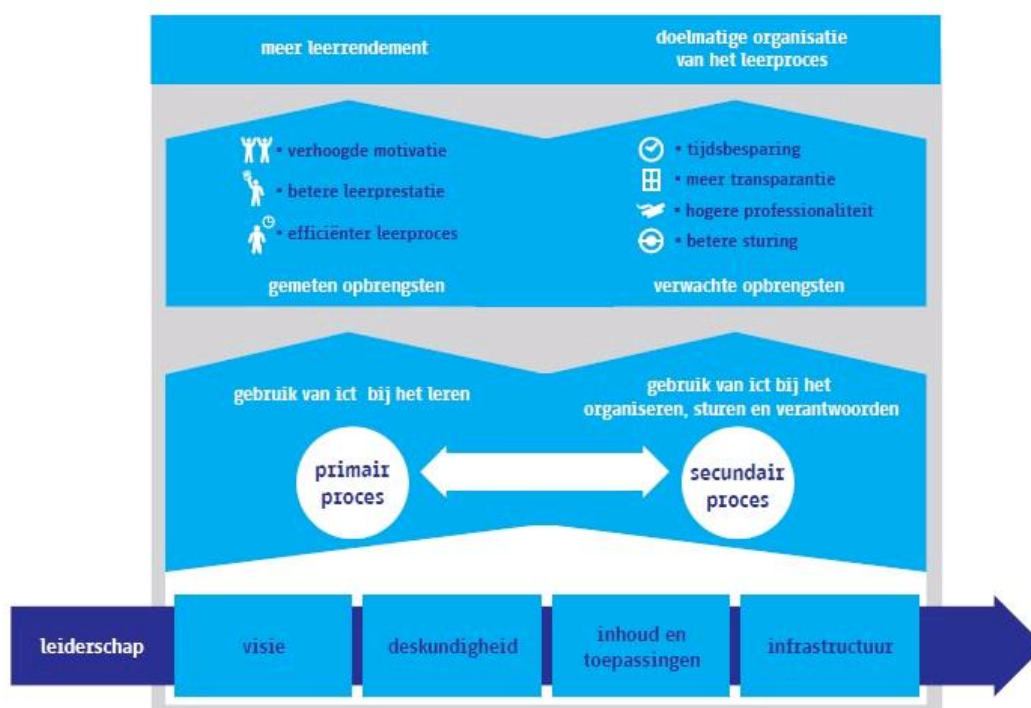
- Onze scholen zijn geworteld in de regio met een goede verbinding met de regionale instellingen en bedrijven.
- Wij geven onze leerlingen een internationale oriëntatie, mede omdat onze regio een internationaal karakter kent dat steeds belangrijker wordt.
- Een brede, persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van onze leerlingen vinden wij belangrijk. Dit moet waarneembaar zijn in gedrag van personeel en leerlingen.
- Persoonlijke vorming, meningsvorming, oriëntatie op normen en waarden en levensbeschouwingen zijn belangrijk. Daarom verzoeken wij de scholen om na te denken over de mogelijkheid van een gezamenlijke start. Het voorstel is om hiervoor de eerste 10

minuten van de lesdag te gebruiken. De inhoudelijke invulling hoort bij de couleur locale. Voorbeelden van zo'n startmoment zijn te vinden op www.goedemorgenopschool.nl.

- Onze scholen zijn gericht op samenwerking, met ruimte voor een eigen schoolcultuur en schoolprofiel.

ICT

De visie op ons onderwijs is bepalend voor de inrichting van onze ICT. Om eigentijds (kwalitatief sterk en uitdagend) onderwijs, gepersonaliseerd leren en afstandsonderwijs mogelijk te maken, zijn goede ICT-faciliteiten op alle scholen vereist. Ook bij projecten en andere vormen van integraal leren kan ICT een goede rol vervullen. Faciliteiten die benut kunnen worden door alle leerlingen en alle docenten. Dit vereist van ons personeel voldoende basiskennis op ICT om van deze faciliteiten gebruik te kunnen maken. De faciliteiten rond ICT moeten aansluiten op onze visie. Op basis van onze visie en de daarop gebaseerde heldere doelen (meer leerrendement en een doelmatiger organisatie) formuleren wij ons ICT-beleid. Figuur 2 geeft onze aanpak weer waarbij er zowel aandacht is voor het leerrendement als een effectieve organisatie van het leerproces. Zowel voor het primair als secundair (ondersteunend) onderwijsproces moet onze ICT-voorzieningen op orde zijn.



Figuur 3: ICT vormgeven met beleid (bron: Kennisnet)

Op basis van deze aanpak wordt door werkgroepen en (eigen en externe) deskundigen gewerkt aan:

- De inrichting van één ICT-omgeving voor heel VO Zeeuws-Vlaanderen, die aansluit bij het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel.
- Het realiseren van dezelfde faciliteiten op iedere schoollocatie. Hierbij is naast ICT-deskundigheid ook de inzet en visie van docenten belangrijk.
- Een ICT-leeromgeving die zowel op school als thuis beschikbaar is.
- Benutten digitaal verdiepings- en ondersteuningsmateriaal, bijvoorbeeld VO-content.
- Een gemeenschappelijke werkgroep werkt aan een centraal beleidskader, waarbinnen per school een passende keuze voor een device kan worden gemaakt.
- Optimaal ondersteunend voor maatwerk en andere vormen van onderwijs.
- Een toekomstbestendige aanpak voor afstandslernen (ervaring opdoen in pilots en leren van ervaringen elders). De RCEE kan ons hierbij ondersteunen.
- Eén efficiënte, klantgerichte helpdeskfunctie voor de hele stichting.

- Afstemming en samenwerking ten aanzien van applicatiebeheer.

Samenwerken tussen de drie scholengemeenschappen

- Samen ontwikkelen wij het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel. We benutten elkaars expertise en bieden passende scholing. De RCEE zal wetenschappelijke ondersteuning bieden.
- De secties van alle scholen stemmen de leerdoelen binnen het basiscurriculum op elkaar af.
- Daar waar nodig kiezen we per vak of domein voor één methodiek en/of leerboek.
- Gezamenlijke projecten – met name voor de bovenbouw - voor ‘integraal leren’ worden samen ontwikkeld en ingevoerd. Wij bieden één scholingstraject voor de drie scholengemeenschappen.
- Wij hanteren dezelfde uitgangspunten voor maatwerk / gepersonaliseerd leren. Daarbinnen maken scholen eigen keuzes.
- Docenten kunnen – in overleg en met inachtneming van hun rechtspositie - zonder problemen op verschillende scholen worden ingezet.
- ICT wordt op iedere school op dezelfde manier ingericht. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten voldoen aan basisdeskundigheid ICT.
- Iedere school heeft ruimte voor een profiel, *een couleur locale*, dat past bij de regio en de (financiële) mogelijkheden van de school.
- Leerlingen kunnen kiezen om bepaalde programma's of programmaonderdelen op een andere school te volgen.)
- Vernieuwen doen we samen: leerlingen, ouders, docenten, onderwijsondersteunend personeel (OOP), directie, bestuur, de raad van toezicht en onze omgeving.
- We werken ook nauw samen met de overige partners in de onderwijsketen om, naast het ontwikkelen van een goede doorlopende leerlijn, te profiteren van elkaars expertise en ervaringen.

Passend strategisch HRM-beleid

- Ons HRM-beleid sluit aan op de doelen uit onze onderwijsplannen.
- Wij benutten de kwaliteiten van onze docenten, directie, teamleiders en het (onderwijs) ondersteunend personeel.
- Wij zijn overtuigd van de zingeving van ons werk.
- Wij bieden personeelsleden ruimte voor (eigen) professionaliteit door o.a. daarover afspraken te maken in een professioneel statuut en ruimte te bieden aan onderwijsteams (kernteams).
- Activiteiten in het kader van professionele ontwikkeling en scholing zijn vanzelfsprekend en worden gefaciliteerd.
- Werving, selectie van personeel en gesprekkencyclus sluiten aan op het onderwijsplan.
- Door het geven van persoonlijke aandacht en waardering groeit de betrokkenheid.
- Passend taakbeleid, waarbij onderwijsteams (kernteams) ruimte krijgen en minder worden gehinderd door regels.
- Wij zijn samen verantwoordelijk voor de school en spreken elkaar aan op onze afspraken.

1.5 Uitgangspunten voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering

Het uitgangspunt voor de vormgeving van het onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen is dat door drie scholengemeenschappen (Hulst, Oostburg en Terneuzen) een zo breed mogelijk, kwalitatief en hoogwaardig onderwijsaanbod wordt verzorgd. Op deze wijze willen wij de leerlingen ongeacht hun woonplaats voorzien van goed en thuisnabij onderwijs. Ook bieden wij zo een voldoende sterk

alternatief voor de leerlingen in de grensregio van Zeeuws-Vlaanderen voor wie een school in bijvoorbeeld Vlaanderen dichterbij en mede daardoor een aantrekkelijk alternatief is.

Eén en ander is mede afhankelijk van het beschikbare budget. De komende vier jaar is extra budget van de overheden beschikbaar om een (verrijkend) kwalitatief goed aanbod op de drie scholengemeenschappen te kunnen garanderen. Het is onzeker hoeveel extra budget na deze vier jaar, vanaf het schooljaar 2022-2023, beschikbaar komt. Daarnaast kunnen macro-ontwikkelingen, zoals de vereenvoudiging van de bekostiging of een subsidieregeling voor krimp scholen, het beschikbare budget beïnvloeden. Dit betekent dat de organisatie en het aanbod van ons onderwijs flexibel moet zijn ingericht, zodat we kunnen meebewegen met deze ontwikkelingen. Hier is inzicht en sturing voor nodig, maar bovenal ook ruimte voor de scholen om (gezamenlijk) te kunnen ontwikkelen, innoveren en implementeren. Het extra budget van de overheden wordt daarom gebruikt voor een transitie van het voortgezet onderwijs in Zeeuws-Vlaanderen naar een duurzaam totaalaanbod.

Door de scholenfusie in Terneuzen, de vorming van één bestuur en het samenwerken in een gemeenschappelijke dienst is het maximale gedaan om optimaal te profiteren van schaalvoordelen. Nu komt het aan op de programmering en organisatorische inrichting van ons onderwijs, die aan onze uitgangspunten voldoen. Deze paragraaf gaat in op de financiële randvoorwaarden die hier voor nodig zijn en de stappen die wij hiervoor moeten zetten.

De bedrijfseconomische randvoorwaarden

De randvoorwaarden om aan de opdracht “breed en kwalitatief hoogwaardig onderwijs op drie scholengemeenschappen” te kunnen voldoen zijn:

1. Goede prognose en monitoring van leerlingenaantallen op de verschillende scholen en de verdeling daarvan over de schoolsoorten, leerjaren en vakken/domeinen.
2. Eén gemeenschappelijk budgetteringsmodel met afspraken over de allocatie van middelen met als onderliggend principe “geld volgt leerling” en het garanderen van de kwaliteit van het onderwijs op de drie scholengemeenschappen.
3. Een duidelijk financieel kader aangeven voor de ontwikkelingsmogelijkheden van het onderwijs, met als perspectief een duurzame uitvoering op de scholen.
4. Harmonisatie van lestijden, lesduur en pauzes (de logistieke kant).
5. Mogelijkheid bieden om delen van het onderwijs op een andere locatie te volgen.
6. Afstemming op het gebied van (ICT-)faciliteiten, leermiddelen en lesmateriaal.
7. Huisvesting: klein onderhoud vanuit de school, groot onderhoud vanuit de stichting.

Deze randvoorwaarden gelden als gemeenschappelijk “ontwerpkader”. Binnen dit ontwerpkader hebben de scholen ruimte om de schooleigen vertaling in het schoolplan uit te werken.

Leerlingaantallen leidend

Leerlingenaantallen zijn sterk bepalend voor de programmering van ons onderwijs. Inzicht in deze aantallen is essentieel. Met deze informatie is het mogelijk om verantwoorde en meerjarige keuzes te maken over de groeps groottes en het onderwijsaanbod op de locaties. Om ons onderwijs conform de afspraken vorm te geven is afgesproken dat wij gemiddelde groeps grootte hanteren:

- Vmbo b/k: 18 leerlingen;
- Vmbo-t/havo/vwo: 25 leerlingen.

Deze gemiddelden mogen ook als een rekeneenheid worden opgevat om de totale ruimte voor de schoolformatie te bepalen. De genoemde gemiddelden zijn geen dwingend voorschrift voor de scholen. Scholen kunnen binnen het gegeven budget hun formatie op basis van een eigen schoolformatieplan inzetten. Er zal hiernaast op bestuursniveau overleg plaats vinden welke

middelen en aanpak nodig zijn om de kwalitatief van het onderwijs van een scholengemeenschap te kunnen blijven garanderen. Dit kan leiden tot aanvulling van het schoolbudget tot 2022 vanuit de transitiegelden en vanaf 2022 vanuit het frictiebudget en eventuele andere financiële middelen die hiervoor beschikbaar komen.

Extra middelen, zoals lwoo-budget en de prestatiebox, kunnen door de scholen gericht worden ingezet om groepen te verkleinen, leerlingen extra aandacht te geven en om de kwaliteit van het onderwijs te garanderen.

Scholen geven in het jaarlijkse formatieplan aan hoe zij de gemiddelde groeps grootte realiseren of hoe zij het onderwijs realiseren binnen het budget dat voor de school beschikbaar is, op basis van de hantering van deze gemiddelde groeps grootte. Het formatieplan geeft ook inzicht in de bijdrage van de school aan het bovenschoolse aanbod, waarvan de leerlingen gebruik maken. Een voorbeeld hiervan is het Centrum voor Top Techniek waar de vierdejaars vmbo-techniek leerlingen van de drie locaties onderwijs volgen op één locatie.

Scholen kunnen de volgende interne maatregelen nemen om de groeps groottes te beïnvloeden:

- Het benutten van het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel, door met vormen van integraal onderwijs een grotere groep te bedienen of door vormen van maatwerk, die een minder intensieve begeleiding van docenten vragen.
- Door bij lessen in klassen meer leerlingen in de klas te plaatsen.
- Het aanbod bovenschools (op een of twee locaties) laten verzorgen. Dit geldt met name voor de vakken met een (te) kleine aantal leerlingen.
- Het beperken van de keuzemogelijkheden (aantal vakken, combineren van profielen en/of sectoren) van leerlingen, dan wel het bovenschools (op één of twee locaties) laten verzorgen hiervan.
- Het benutten van de mogelijkheden van online leren en digitale programma's.
- Met pilots de mogelijkheden van afstandsleren onderzoeken en bij succes toepassen.
- Meer leerling-gecentreerde methodes aanbieden (waarvoor de docent wel eindverantwoordelijk blijft).
- Het aanpassen van de lessentabel.
- Onderwijstijd op basis van recente regelgeving efficiënter benutten.
- Andere schooleigen oplossingen.

Met name in de bovenbouw van vwo en het gymnasium wordt het bij lage leerlingenaantallen moeilijker om aan de gemiddelde groeps groottes te komen. Het is verstandig om uiterlijk in 2019 hiervoor structurele oplossingen vast te stellen.

Eén budgetteringsmodel met afspraken over de allocatie van middelen

Het beschikbare budget per school wordt bepaald door het aantal leerlingen dat op de scholen is ingeschreven en een beperkt aantal aanvullende subsidies. Het budgetteringsmodel volgt het principe "geld volgt leerling". De scholen dragen een deel van hun inkomsten af voor de gezamenlijke activiteiten en lasten, de gemeenschappelijke dienst en voor het besturen van de stichting. Aan de hand van het toegewezen budget bepalen de scholen de omvang van de formatie die nodig is voor de uitvoering van het primaire proces inclusief de school-gebonden ondersteunende processen, zoals leerlingenadministratie en roostering.

Specifieke middelen, zoals de extra Techniek-gelden, worden op centraal niveau gealloceerd en beleidsrijk op één of meer locaties ingezet.

Besteding transitiemiddelen

Tot en met het schooljaar 2021-2022 is extra budget van de overheden aanwezig om het breed en kwalitatief hoogwaardig aanbod inclusief de verrijking op de drie locaties te garanderen. De besteding van deze middelen staat aangegeven in het Transitieplan. Deze middelen zullen centraal worden verdeeld en moeten expliciet worden verantwoord aan de subsidiërende overheden (ministerie van OCW, de provincie Zeeland en de gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen). Het bestuur zal bij de toewijzing van deze gelden het Transitieplan volgen. Indien hiervan om moverende redenen moet worden afgeweken, zal dat in overleg met de schooldirecties en de GMR gebeuren.

Na deze periode is het onzeker hoeveel extra budget van de overheden beschikbaar komt. Dit betekent dat bij de programmering van het onderwijs op de drie scholen rekening moet worden gehouden met een scenario waarin de scholen beschikken over het reguliere budget van OCW. Wel speelt op landelijk niveau de discussie in hoeverre scholen in een krimpgebied extra gefinancierd zouden moeten worden of op een andere wijze ondersteund zou moeten worden. De minister voor primair en voortgezet onderwijs heeft een werkgroep 'Aanpak leerlingdaling VO' in het leven geroepen onder leiding van voormalig kamerlid dhr. Elbert Dijkgraaf, die hierover advies moet uitbrengen. De commissie zal eind 2018 advies uitbrengen. Anderzijds dient rekening te worden gehouden met de financiële gevolgen van de invoering van het nieuwe bekostigingsstelsel met ingang van 2021 of 2022.

Zoals in het Transitieplan is vastgelegd zal het Lodewijk College vanaf het schooljaar 2022-2023 twee procent van haar budget beschikbaar stellen om er mede zorg voor te dragen dat het brede aanbod in Hulst en Oostburg ook kan worden gehandhaafd.

1.6 Eerste resultaten van de uitvoering van het Transitieplan

Om de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijsconcept uit het Transitieplan te realiseren is gekozen om voor iedere (voormalige) scholengemeenschap een groepje van vier of vijf experts te selecteren, die samen met de directieleden van de scholen aan de slag zijn gegaan om een onderwijsplan voor de drie scholengemeenschappen te ontwikkelen. Inzet is om hierbij het personeel van de scholen zo goed mogelijk te betrekken.

In de periode augustus – oktober is het volgende gerealiseerd:

- De experts zijn voor de zomervakantie geselecteerd.
- Schoolinfo is aangetrokken als ondersteunende en organiserende organisatie voor het scholen, coachen en inspireren van de experts en directieleden met als doel om een onderwijsplan voor de school op te stellen en docenten in de loop van het jaar te begeleiden in hun ontwikkeltaken.
- Experts en directieleden hebben een aantal intensieve (scholings)bijeenkomsten gehad onder leiding van Schoolinfo. Daarbij werd het uitgangspunt gehanteerd van 'train de trainers'. De experts zijn opgeleid om docenten bij hun keuzes, ontwikkeltaken en uitvoering van nieuwe didactische werkvormen te ondersteunen.
- Voor alle personeelsleden van de drie scholengemeenschappen zijn drie inspiratiesessies georganiseerd, waarbij praktijkdeskundigen hun ervaringen deelden op het terrein van de vier kernelementen.
- De experts en directieleden hebben een viertal scholen bezocht (scholentour) om inspiratie op te doen en goede voorbeelden te selecteren.
- Experts en directieleden hebben de kernelementen van het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel geconcretiseerd en vertaald naar de schoolsituatie (zie 6)

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

- Er zijn afspraken gemaakt over de inhoud en opzet van het onderwijsplan. Het onderwijsplan bestaat uit een gemeenschappelijk deel en een schoolspecifiek deel.
- Met het Roosevelt Centre for Excellence in Education (RCEE) zijn afspraken gemaakt over onderzoek (monitoring), scholing (met name voor havo/vwo) en hun rol als *critical friend*.
- Er zijn overleggen geweest met de besturen van het primair onderwijs en mbo (Scalda).
- Er zijn met de betrokken overheden – de gemeenten, provincie Zeeland, het ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs – afspraken gemaakt over de monitoring voor de komende 4 jaren.
- We hebben op 11 oktober een bijeenkomst georganiseerd, waarbij we de betrokken overheden en de leden van de voormalig raden van toezicht hebben bijgepraat over de stand van zaken.

De belangrijkste opbrengst van de eerste fase zijn de conceptonderwijsplannen, die op 1 november 2018 zijn vastgesteld. Deze plannen worden zowel in de schoolorganisatie als op bovenschools niveau besproken door de personeelsleden en voorgelegd aan de betreffende medezeggenschapsorganen en relevante externe partners/stakeholders.

1.7 Uitwerking Zeeuws-Vlaams Onderwijsmodel

Het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel kent vier kernelementen. Experts en directieleden hebben deze kernelementen gedefinieerd, de toegevoegde waarde bepaald en de activiteiten die daar uit voortvloeien vastgelegd. Op de volgende pagina's worden de resultaten per kernelement weergegeven.

Basiscurriculum	De toegevoegde waarde van basiscurriculum is:
<p>Onder basiscurriculum verstaan we het deel van het onderwijsprogramma dat alle leerlingen moeten beheersen (kennen en kunnen) om te kunnen voldoen aan de eisen van de wettelijke kerndoelen en/of het examen.</p> <p>Dit programma kenmerkt zich door een gezamenlijk bepaalde methodiek en kan aangeboden worden in de vorm van zowel vakken (bijv. Engels, natuurkunde) als domeinen (bijv. mens & maatschappij, kunst & cultuur).</p> <p>Dit curriculum kenmerkt zich door een doorlopende leerlijn po-vo en vo-mbo/ho;</p> <p>Ook binnen het basiscurriculum is er alle ruimte voor differentiatie en gebruik van ICT.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Door het basiscurriculum en het 'extra' aangeboden curriculum inzichtelijk te maken wordt duidelijk welke ruimte er is voor integraal werken en maatwerk. • Het komen tot een gezamenlijk basiscurriculum, gebaseerd op leerdoelen, draagt bij aan de discussie over de kwaliteit van het onderwijs. • Dit zorgt ervoor dat leerlingen gebruik kunnen maken van het onderwijsaanbod in heel Zeeuws-Vlaanderen.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

	<p>Alle locaties binnen VO Zeeuws-Vlaanderen doen dit door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzichtelijk te maken wat de verhouding is tussen basiscurriculum en extra curriculum en wat de mogelijkheden zijn in het aanbieden van integraal werken en maatwerk. De onderwijsdoelen vormen het uitgangspunt bij de inrichting van het leertraject van leerlingen. • Schooloverstijgende sectievergaderingen te organiseren om harmonisering van (tussen)doelen en doorlopende leerlijnen te creëren en de kwaliteit te bewaken. Hiermee wordt uitwisseling binnen VO Zeeuws-Vlaanderen mogelijk gemaakt. • Leerlijnen tussen secties af te stemmen om een efficiëntieslag te maken en integraal werken (in domeinen) mogelijk te maken. • Afspraken te maken over facilitering en verdeling van docenten afhankelijk van de kwaliteit van docenten en het aan te bieden curriculum. • Een gezamenlijk ICT-platform te gebruiken om leerlijnen, leerdoelen en lesmateriaal uit te wisselen.
--	---

Integraal werken	De toegevoegde waarde van integraal werken is:
<p>Onder integraal werken verstaan we vakoverstijgend onderwijs dat in natuurlijke samenhang en, waar mogelijk, zo praktijkgericht mogelijk binnen de regionale context wordt aangeboden.</p> <p>Integraal onderwijs wordt projectmatig en modulair georganiseerd voor groepen leerlingen.</p> <p>Leerlingen hebben de ruimte om binnen een kader, een eigen invulling en uitwerking aan het thema te geven.</p> <p style="text-align: center;">De docent is hierbij in staat om 'vakoverstijgend' te denken en te handelen en daarbij leerlingen te begeleiden/coachen in onderzoek en uitwerking van een algemeen thema</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal onderwijs zorgt voor meer <u>motivatie</u> bij leerlingen: <ul style="list-style-type: none"> ○ Meer gemotiveerde leerlingen door contextrijk onderwijs (voorbeeld: "O, daarom heb ik dit geleerd bij Nederlands"). ○ De meerwaarde voor leerlingen zit in de zichtbaarheid van de transfer (van theorie naar praktijk). Leerlingen zien meer samenhang. ○ Integraal werken zorgt voor meer gemotiveerde leerlingen, omdat het bijdraagt aan actieve vorm van onderwijs. ○ Integraal onderwijs biedt leerlingen meer kansen om zelf keuzes te maken, daardoor komt er meer eigenaarschap bij de leerling te liggen en is de leerling gemotiveerder. ○ Integraal werken leent zich bij uitstek voor het ontwikkelen van vaardigheden, het biedt kans om zaken op een andere manier te leren. Hierdoor kan je beter aansluiten bij de leefwereld van leerlingen, waardoor de motivatie van leerlingen groeit. • Integraal onderwijs zorgt voor <u>binding met de regio</u>, er wordt kennis vanuit de omgeving naar binnen gehaald.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal onderwijs draagt bij aan de <u>onderwijskwaliteit</u>: <ul style="list-style-type: none"> ○ Door integraal onderwijs met de drie scholen gezamenlijk aan te bieden, heb je meer expertise beschikbaar om goede projecten neer te zetten. ○ Je kunt de overlap tussen vakken gebruiken en winst behalen uit deze overlap. ○ Er ontstaat samenwerking binnen domeinen
	<p>Alle locaties binnen VO Zeeuws-Vlaanderen doen dit door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisatorische activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Verantwoordelijkheden bij teams leggen. ○ Structurele ruimte in het rooster aanbieden voor integraal werken. ○ Docenten werken samen om overlap te versterken/vermijden of de leerstof te verdiepen. Deze overlap wordt bepaald door een gefaciliteerde en gemotiveerde docent die de SLO eindtermen naast elkaar legt. ○ Inrichten digitaal platform voor uitwisseling, door uit te wisselen tussen de drie scholen wordt er tijds winst behaald. • Onderwijsaanbod (frequentie is wisselend, maar vast staat dat dit structureel aangeboden moet worden) <ul style="list-style-type: none"> ○ Contextgerelateerde onderwerpen aanbieden, waarbij leerlingen zelf invloed kunnen uitoefenen vanuit welke discipline/vak zij werken. ○ Mogelijke vormen hiervan zijn projecten, levensechte opdrachten (regioverkenning), themaweek, workshops en sectieoverstijgende vakken.

Maatwerk	De toegevoegde waarde van maatwerk is:
<p>Onder maatwerk verstaan we het aanbod van het onderwijsprogramma dat gedaan wordt op basis van individuele leerbehoeften (leervragen).</p> <p>Dit kan zowel verdiepende en verrijkende stof betreffen in aanvulling op het basiscurriculum, als een herhaling van onderdelen van het basiscurriculum voor leerlingen met een (leer)achterstand.</p> <p>Maatwerk kan zowel individueel als in groepsverband worden aangeboden; - Dit vergt van de docent het vermogen tot een juiste diagnose van de leerbehoefte, een</p>	<p>Leerrendement neemt toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De lestijd wordt optimaal en het meest efficiënt benut: waar heeft de leerling het meeste behoefte aan? <p>Talentontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elke leerling heeft inzicht in zijn/haar talenten. • Leerlingen kunnen in op eigen tempo en niveau werken. Dit kan remediërend voor de leerling met wat moeite, maar ook verdiepend voor de leerling die dat aankan. • Per leerling wordt het juiste traject vastgesteld, er wordt recht gedaan aan verschillen. • De leerling krijgt de ondersteuning die hij/zij nodig heeft. • Leerling ontwikkelt zich op meerdere gebieden: kennis, vaardigheden, competenties, voorbereiding op maatschappij (LOB). • De ontwikkeling van de leerling staat centraal en kan docent- en leerlinggestuurd zijn.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

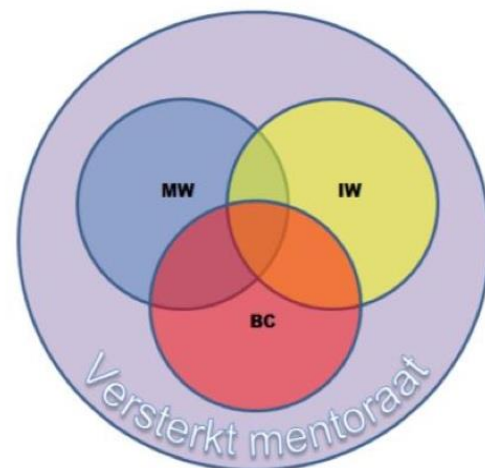
<p>passende remediërende aanpak en het beschikbaar hebben van geschikte leermiddelen.</p> <p>Maatwerk vergt van leerling meer regie over het eigen leerproces.</p>	<p>Keuzemogelijkheid leerling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Door te versnellen ontstaat er ruimte voor de leerling om verrijkend onderwijs te volgen. Hierdoor heeft de leerling keuzemogelijkheden. • Omdat de leerling zelf keuzes kan maken en zelf leerbehoefte aangeeft neemt de autonomie, en daarmee ook de intrinsieke motivatie, toe: <i>Yes! Ik kan dit!</i> <p>De rol van de docent:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Docenten zijn zich meer bewust van de (mogelijkheden van) de leerstof, docent moet zich aanpassen aan de leerling. • Ontwikkeling van de leerling wordt leerling- en docentgestuurd.
	<p>Alle locaties binnen VO Zeeuws-Vlaanderen doen dit door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs te bieden waarin huiswerk in relatie staat tot het door de leerling en docent bepaalde leertraject en tempo. Hierdoor gaat de leerling bewust om met het leerproces en de rol van de te verwerken leerstof. • Onderwijs te bieden waarin het mogelijk is dat leerlingen op het gebied van tempo en niveau een gedifferentieerde route kunnen volgen. Doel is optimale ontplooiing van talenten, d.m.v. het versterken van intrinsieke en extrinsieke motivatie en het vergroten van zelfbewustzijn. • Onderwijs te bieden waarbinnen leerlingen invloed kunnen uitoefenen op hun leertempo en de volgorde waarin zij vakken afsluiten. Dit betekent dat het eindexamen gespreid kan worden over meerdere jaren. Leerlingen kunnen vakken eerder of later afronden, en toetsen maken wanneer de leerling daar klaar voor is. Dit gebeurt in overleg tussen docent en leerling en binnen door docententeams bepaalde kaders. Er wordt tijd vrijgemaakt voor vakken die de leerling lastig vindt. • Leerlingen zijn medeverantwoordelijk voor de inrichting van het leertraject.

Versterkt mentoraat	De toegevoegde waarde van versterkt mentoraat is:
Onder het versterkt mentoraat verstaan we allereerst de reguliere activiteiten die de mentor onderneemt om de leerlingen te begeleiden op sociaal-emotioneel terrein, het <i>leren-leren</i> , de oriëntatie op opleiding en beroep en de begeleiding van het leerproces in het algemeen.	<p>Leerling krijgt meer inzicht in het eigen kennen en kunnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beter keuze “wat wil ik”, meer tijd en aandacht voor bewustwording. Het welzijn van de leerling staat centraal. • Mentor/coach: meer individuele begeleiding van leerling op: wie ben ik, want kan ik, wat wil ik, • Leerling heeft meer inzicht in leerproces, en is meer eigenaar van eigen proces, motivatie en betrokkenheid omhoog • Leerling heeft inzicht middels LOB meer inzicht in eigen ontwikkelingsproces, betere en bewustere keuzes (efficiënter, geen wisseling vervolgopleiding, motiveren) • Leerlingen worden zicht meer bewust van hun capaciteiten, motivaties en toekomstperspectieven

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

<p>In aanvulling hierop richt de mentor zich specifiek op de ontwikkeling van de toenemende zelfstandigheid van elke leerling om binnen zijn mogelijkheden meer regie te kunnen nemen op het eigen leerproces.</p> <p>De docent treedt hier veelal op als begeleider.</p>	<p>Het versterkt mentoraat is een belangrijke randvoorwaarde voor maatwerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerling zelf meer zicht op mogelijkheden bieden • Leerlingen zijn eerder en 'completer' in beeld. • Leerlingen worden zelfstandiger en hun persoonlijke ontwikkeling staat centraal. • Er is meer aandacht voor het leergedrag en -ervaringen van de individuele leerling. • Betrokkenheid en motivatie stijgt bij leerling, • Leerling en docent krijgen meer inzicht in wat de leerling nodig heeft. <p>Ruimte om mentoraat te verbreden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het leren 'leren' (het leren plannen, het in mootjes hakken van een taak/stof). • Leerling is zich bewuster van zijn/haar omgeving, sociaal emotioneel, kan zich aanpassen, leert anticiperen. Hierdoor kan er kan veiligheid gecreëerd worden, bij het 'ik' en bij het 'jij'. • De relatie met ouders/verzorgers kan versterkt worden. • Doorlopende ontwikkelingslijn: begeleiding is niet alleen op resultaten of op 'grote' problematiek. • Uitval kan worden teruggedrongen. <p>De docent komt centraal te staan in het leerproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Docenten worden kernspelers, verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de organisatie. Streven is bottom-up werken. • Het is een krachtig bindmiddel om het wij-gevoel binnen het team te vergroten. • Samenwerking docententeam neemt toe. • NB: scholing is belangrijk.
	<p>Alle locaties binnen VO Zeeuws-Vlaanderen doen dit door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijs te bieden waarin huiswerk in relatie staat tot het door de leerling en docent bepaalde leertraject en tempo. Hierdoor gaat de leerling bewust om met het leerproces en de rol van de te verwerken leerstof. • Onderwijs te bieden waarin het mogelijk is dat leerlingen op het gebied van tempo en niveau een gedifferentieerde route kunnen volgen. Doel is optimale ontplooiing van talenten, d.m.v. het versterken van intrinsieke en extrinsieke motivatie en het vergroten van zelfbewustzijn. • Onderwijs te bieden waarbinnen leerlingen invloed kunnen uitoefenen op hun leertempo en de volgorde waarin zij vakken afsluiten. Dit betekent dat het eindexamen gespreid kan worden over meerdere jaren. Leerlingen kunnen vakken eerder of later afronden, en toetsen maken wanneer de leerling daar klaar voor is. Dit gebeurt in overleg tussen docent en leerling en binnen door docententeams bepaalde kaders. Er wordt tijd vrijgemaakt voor vakken die de leerling lastig vindt. • Leerlingen zijn medeverantwoordelijk voor de inrichting van het leertraject.

De kernelementen zijn niet per definitie gescheiden elementen. Zij kunnen wel worden onderscheiden en hebben een directe relatie en samenhang. Binnen het integraal werken zullen bijvoorbeeld ook kennis en vaardigheden uit het basiscurriculum verworven worden en binnen maatwerk kan ook herhaling van delen van het basiscurriculum worden aangeboden. Het versterkt mentoraat is voorwaardelijk om die drie programmatische elementen kwalitatief sterk te kunnen organiseren.



1.8 Wat gaan we concreet doen?

Organisatie van het onderwijs: lestijden en lesduur

In het Transitieplan is vastgelegd om de lestijden en lesduur tussen de scholengemeenschappen te harmoniseren. Dat is nodig omdat de pilots die we gemeenschappelijk op scholen gaan draaien te realiseren. Bovendien zal er in de toekomst sprake zijn van meer afstemming en uitwisseling van lesprogramma's, waar leerlingen van de verschillende scholen aan deelnemen, mogelijke vormen van afstandsleren. Ook zullen docenten vaker dan nu op meerdere scholen werkzaam zijn. Vanaf augustus 2019 kennen de drie scholengemeenschappen daarom ook dezelfde lestijden (start schooldag, duur pauzes e.d.) en lesduur. Ook zal er meer in samenhang tussen de scholen worden geroosterd.

Er wordt de komende maanden nog met de provincie en de verantwoordelijke busmaatschappij overlegd of de bustijden voor de scholen beter op elkaar kunnen worden afgestemd. We nemen de tijd tot 1 maart 2019 om hier duidelijkheid over te krijgen. Indien het onmogelijk blijkt om andere afspraken te maken over de aanrijtijden van het openbaar vervoer, is het voorstel om de lessen om 8.45 uur te laten beginnen. Er is gevraagd aan de scholen om na te denken over een eventueel gezamenlijk startmoment. Het Lodewijk College heeft hier al voor de zomervakantie 2018 voor gekozen. Daarom wordt er ruimte gecreëerd om de eerste tien minuten voor het eerste uur te besteden aan zo'n startmoment. De lessen beginnen formeel om 8:55 uur. Waarbij er op een dag twee korte pauzes van 15 minuten plaatsvinden en één lange van 30 minuten.

Omdat de scholen met verschillende didactische werkvormen aan de slag gaan, rijst de vraag of de huidige lesduur van 50 minuten adequaat is. Als leerlingen alleen instructie ontvangen is 50 minuten lang, mochten ze met vormen van integraal leren aan de gang gaan dan is een blok van 50 minuten te kort, maar een dubbelblok van 100 minuten weer aan de lange kant, omdat er dan veel wordt gevraagd van de spankracht van leerlingen. Daarom is in het Transitieplan voorgesteld om te gaan werken met de lesduur van 45 minuten. Dit voorstel ontmoette naast instemming ook kritiek omdat het voor een lesopbouw, zoals wij die nu veelal kennen, aan de korte kant zou zijn. Om enerzijds nieuwe didactische werkvormen de ruimte te geven en anderzijds tegemoet te komen aan de kritiek op het voorstel voor een lesduur van 45 minuten, wordt voorgesteld om te werken met roostereenheden van 25 minuten. Dit maakt het mogelijk om – indien passend – voor vakken de lesduur van 50 minuten te handhaven, maar ook te werken met korte instructies en langere lesblokken van 75 of 100 minuten. Het voorstel is om de roosteraars onderzoek te laten doen naar de haalbaarheid (is het te roosteren?) van dit voorstel. De beslissing over de lesduur moet voor 1 januari 2019 zijn genomen omdat de ontwikkelaars van nieuwe programma's duidelijkheid te geven.

Sinds 1 augustus 2015 kunnen vo-scholen zelf kiezen hoe zij hun onderwijsprogramma inrichten, zolang het vastgestelde minimaal aantal klokkuren per opleiding maar wordt gehaald (vmbo: 3.700 uur, havo: 4.700 uur en vwo: 5.700). Lestijd is de tijd waarvoor een docent eindverantwoordelijk is. Dat kan een klassikale les zijn maar ook een project, begeleide opdracht of een begeleide digitaal onderwijsprogramma. Het realiseren tenminste het wettelijk verplicht aantal klokuren per opleiding

(vmbo: 3.700 uur, havo: 4.700 uur en vwo: 5.700) en de flexibiliteit die de wetgeving van de onderwijstijd (bijvoorbeeld voor maatwerkgericht op de individuele leerling) ons biedt vormen het kader waarbinnen wij ons volledig onderwijs (basiscurriculum, integraal werken, maatwerk en versterkt mentoraat) vormgeven. Dit geeft ruimte aan het bieden van een variëteit aan didactische werkvormen en het toepassen van lesblokken.

Gemeenschappelijke keuzes voor integraal werken en maatwerk

Om de mogelijkheid te bieden voor leerlingen om deel te nemen aan een profilerend programma van een andere school (bijvoorbeeld technasium), is rooster-technische afstemming noodzakelijk. Concreet gaan wij dit doen door regionaal twee gemeenschappelijke dagdelen vast te leggen.

De vormgeving van maatwerk zou veel meer aan de vaksecties overgelaten kunnen worden. Wel is het verstandig om een aantal centrale spelregels te hebben:

- Elke sectie maakt een voorstel voor maatwerk wat door de directie moet worden goedgekeurd (kan ook sectieoverstijgend).
- Waar maatwerk geldt, moet de leerling zelfstandig de leerstof kunnen doornemen. Hiervoor moet (elektronische) feedback beschikbaar zijn.
- Docenten in de sectie voeren deze afspraak op dezelfde wijze uit.
- Vaksecties stemmen hun afspraken bovenschools af.
- Leerlingen die hun vak(ken) beheersen kunnen verdiepingsprogramma's volgen.
- Leerlingen die moeite hebben met de leerstof worden ondersteunende programma's aangeboden.

Aanpak per schoolsoort en leerweg

Het voortgezet onderwijs kent vier schoolsoorten: praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo. Het onderwijsplan richt zich op het vmbo, havo en vwo. Binnen het vmbo zal aandacht worden gegeven aan de verschillende leerwegen (basis, kader, gemengde en theoretische leerweg), terwijl het gymnasium als vorm van het vwo ook expliciete aandacht behoeft.

De concretisering van het onderwijsplan vraagt om een aanpak en concretisering per schoolsoort, waarbij natuurlijk de uitgangspunten en het Zeeuws-Vlaams onderwijsmodel ons richtsnoer blijven vormen.

Bij de concretisering geldt wel voor de drie scholen en dus ook alle schoolsoorten:

- Leerlingen en ouders worden actief bij de veranderingen betrokken.
- Iedere school kent vanaf 1 december een Raad van Advies die een adviesfunctie heeft bij het veranderingsproces.
- Toeleverend (po) en afnemend (mbo, ho) onderwijs worden actief betrokken bij de plannen.
- Geen lesuitval in de eerste twee leerjaren.
- Aanbod studiebegeleiding / huiswerkondersteuning.
- Directieleden en teamleiders zorgen voor regie in de uitvoering.
- Experts coachen, ondersteunen en (helpen) ontwikkelen.

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (basis en kader – vmbo-b en -k)

- Het onderwijs blijft / wordt vorm gegeven in samenhangende leergebieden/domeinen.
- Het basiscurriculum wordt vanuit de kerndoelen en exameneisen geformuleerd.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

- Vormen van integraal leren worden vanuit de domeinen en beroepsgerichte vakken georganiseerd.
- Het onderwijs wordt verzorgd op samenhangende leerplekken (bijvoorbeeld leerpleinen) door docenten en onderwijsassistenten.
- De school kiest voor een beperkt aantal profielen. Daar waar sprake is van onvoldoende aantallen leerlingen voor verschillende profielen wordt gekozen voor het profiel Diensten en Producten en eventueel profielen met een gezamenlijk regionaal onderwijsaanbod.
- De school kan een helder profiel kiezen door een gerichte keuze van beroepsgerichte keuzevakken in combinatie met profielvakken.
- In onderling overleg kan worden gekozen voor een gezamenlijk regionaal onderwijsaanbod / profiel, zoals dat nu gebeurt bij het Centrum voor Top Techniek (CTT).
- Daar waar het zinvol en/of verrijkend is, wordt gekozen voor samenwerking met het middelbaar beroepsonderwijs (Scalda). De nieuwe mogelijkheden voor doorlopende leerlijnen vmbo-mbo zullen – waar dat winst oplevert voor onze leerlingen – worden benut. Er wordt onderzocht of beperkte vormen van hybride leren (leren in een praktijksituatie bij een bedrijf of instelling) haalbaar is voor onze vmbo-leerlingen.
- De beroepsgerichte vakken worden in een uitdagende context en daar waar mogelijk in samenwerking met het bedrijfsleven vorm gegeven.
- Loopbaanoriëntatie en loopbaanbegeleiding krijgt in de schoolloopbaan toenemende aandacht.
- Leerlingen met een lwoo-indicatie krijgen aanwijsbaar extra zorg en ondersteuning.

Zie ook: Van leergebieden naar vakken? De aansluiting tussen onderbouw en bovenbouw in het vmbo (SLO, Enschede) en www.nieuwvmbo.nl.

Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (gemengde en theoretische leerweg – vmbo-g en -t)

In feite is er in de nabije toekomst alleen nog maar sprake van de theoretische leerweg met toevoeging van een praktijkvak. De gemengde leerweg zal verdwijnen en ook geen extra subsidie meer opleveren.

- Het onderwijs in de onderbouw wordt vorm gegeven in leergebieden / domeinen.
- Het basiscurriculum wordt vanuit de kerndoelen en exameneisen geformuleerd.
- Vormen van integraal leren worden vanuit de domeinen, c.q. vakoverstijgend georganiseerd.
- Iedere vaksectie geeft aan welke programmaonderdelen als maatwerk kunnen worden verzorgd. Maatwerk betekent ook extra uitdaging voor de leerlingen die het vak beheersen en extra ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Maatwerk betekent zelfwerkzaamheid voor leerlingen met een docent of onderwijsassistent voor advies beschikbaar.
- Er worden voor het vmbo-t drie praktijkvakken (mogelijke opties zijn: ICT/techniek, ondernemen, zorg/recreatie, groen¹) ontwikkeld/gekozen. Iedere school biedt voor deze leerweg tenminste één praktijkvak aan. Een praktijkvak is per definitie een vorm van integraal leren.
- De school kan een helder profiel kiezen door een gerichte keuze van beroepsgerichte keuzevakken in combinatie met profielvakken.

¹ Indien Scalda besluit om Groen aan te bieden, dan sluiten wij hierbij aan indien hier voldoende volume voor is.

- Er wordt intensief samengewerkt met niveau 4 van het mbo om de doorstroom naar het middelbaar beroepsonderwijs te verbeteren.
- In het vierde jaar wordt een regionaal opstroomprogramma georganiseerd voor leerlingen die de stap naar de havo willen maken.

Het hoger algemeen vormend onderwijs (havo) is het voorbereidend hoger beroepsonderwijs

- Het basiscurriculum wordt vastgesteld in een breed overleg van vertegenwoordigers van de verschillende vaksecties en vanuit de kerndoelen en exameneisen geformuleerd.
- Voor de vormen van integraal leren worden vanuit de domeinen, c.q. vakoverstijgend georganiseerd.
- Ieder domeinoverleg ontwikkelt/kiest een integraal onderwijsprogramma per leerjaar en doet hiervoor een voorstel aan de directie. Richtlijn is dat dit voorstel past binnen de afgesproken percentageverdeling van 80 % (basiscurriculum) – (tenminste) 20 % (integraalwerken, maatwerk en versterkt mentoraat)
- Conform het Transitieplan kan de school een helder profiel kiezen door een gerichte keuze van beroepsgerichte keuzevakken in combinatie met profielvakken.
- Iedere vaksectie geeft aan welke programmaonderdelen als maatwerk kunnen worden verzorgd. Maatwerk betekent ook extra uitdaging voor de leerlingen die het vak beheersen en extra ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Maatwerk betekent zelfwerkzaamheid voor leerlingen met een docent of onderwijsassistent voor advies beschikbaar.
- Veel leerlingen beschouwen de havo als te theoretisch. Bij de vakhavo krijgen leerlingen ook vaklessen, praktijkopdrachten of projectopdrachten. Alternatieven voor de vakhavo zijn het technasium en ondernemingslyceum. Zo'n dag kan ook worden ingevuld als een vorm van integraal leren. Dit kan een alternatief zijn voor domeingerichte vormen van integraal leren. Samenwerken met de Hogeschool Zeeland (inzet studenten) is zinvol.
- Examentraining voor havisten kan gemeenschappelijk worden georganiseerd.
- Regionaal opstroomprogramma organiseren voor leerlingen die door willen stromen naar het vwo.

Het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo)

- Het basiscurriculum wordt vastgesteld in een breed overleg van vertegenwoordigers van de verschillende vaksecties en vanuit de kerndoelen en exameneisen geformuleerd.
- Voor de vormen van integraal leren worden domeinoverleggen/leergebieden gevormd.
- Ieder domeinoverleg ontwikkelt/kiest een integraal onderwijsprogramma per leerjaar en doet hiervoor een voorstel aan de directie. Conform het Transitieplan kan de school een helder profiel kiezen door een gerichte keuze van beroepsgerichte keuzevakken in combinatie met profielvakken.
- Een alternatief kan zijn om het basiscurriculum in vier dagen te roosteren en één of twee dagdelen in te vullen met samenhangende vormen van integraal leren. Voorbeelden zijn het technasium, verrichten van onderzoek (onder begeleiding van studenten van de UCR), het econasium van de Tilburg University.
- Een suggestie is om het aanbod van de Tilburg University (Tilburg University Junior) of vergelijkbaar aanbod (Open Universiteit, UL) te benutten, met de mogelijkheid voor excellente vwo-leerlingen om colleges, al dan niet online, te volgen.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

- Iedere vaksectie geeft aan welke programmaonderdelen als maatwerk kunnen worden verzorgd. Maatwerk betekent ook extra uitdaging voor de leerlingen die het vak beheersen en extra ondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Maatwerk betekent zelfwerkzaamheid voor leerlingen met een docent of onderwijsassistent voor advies beschikbaar.
- Bij lage leerlingenaantallen in de bovenbouw moet gezocht worden naar slimme en doeltreffende oplossingen om leerlingen toch hun profielkeuze te kunnen laten volgen. Daarbij valt te denken aan vormen van afstandsonderwijs, een meer gemeenschappelijke organisatie van het onderwijs, online lesblokken of geprogrammeerde instructie. Voor 1 april 2019 zijn de mogelijke en gewenste alternatieven geïnventariseerd. Vervolgens wordt met ondersteuning van de CREE hierin keuzes gemaakt. Behoud van goed vwo-onderwijs is van levensbelang voor elke brede scholengemeenschap.
- Gezamenlijke examentraining.

Gymnasium (vwo met LTC, GTC en KCV)

- Zie onder vwo.
- Latijnse Taal en Cultuur (LTC), Griekse Taal en Cultuur (GTC) en KCV vormen een sectie om vormen van integraal leren te ontwikkelen.
- Zeker voor Grieks zijn er in de bovenbouw vaak onvoldoende leerlingen beschikbaar om leerlingen jaarlaaggewijs les te kunnen geven. Ook hier moeten voor 1 mei 2019 voorstellen met alternatieven worden ontwikkeld, zonder het karakter van het gymnasiumaanbod aan te tasten.



Gezamenlijke scholing

Gezien de ambities met ons onderwijs is het essentieel om het personeel een aantal passende scholingsmogelijkheden aan te bieden. Wie waarvoor scholing gaat volgen, wordt in overleg tussen docententeams, docenten en de schooldirectie bepaald. Natuurlijk hoeft niet iedereen overal in geschoold te worden. Onze experts kunnen ook coaching *on the job* doen. Maar het is goed om een hoogwaardig aanbod te organiseren voor:

- Versterkt mentoraat;
- Ontwikkelen onderwijsprogramma's;
- Maatwerk (ontwikkelen en verzorgen);
- Integraal leren (idem);
- Inzicht in evidence based methoden;
- Coachende vaardigheden;
- Werken met digitale methoden;
- Bijvoorbeeld werken met VO-Content (stercollecties).

Wij vragen onze experts en schooldirecties om voor de kerstvakantie van 2018 met een gezamenlijk voorstel te komen, zodat de scholing tijdig kan worden aangeboden.

Van concept naar realiteit

Vanaf augustus 2019 zal het onderwijsconcept jaarlaaggewijs in onderbouw en bovenbouw worden doorgevoerd. Die ambitie vraagt om een duidelijke planning. Globaal genomen is het schooljaar 2018-2019 vooral een voorbereidingsjaar. De implementatie van het nieuwe onderwijsmodel start in het schooljaar 2019-2020 en zal zijn voltooiing krijgen in het schooljaar 2021-2022.

Meer gespecificeerd ziet de planning voor de implementatie van het nieuwe onderwijsmodel er als volgt uit²:

Ontwikkeling van de onderwijsplannen voor iedere school	mei t/m oktober 2018
Rapport ontwikkeling passende ICT-infrastructuur	mei t/m januari 2019
Vaststelling basiscurriculum	december 2018
Ontwikkeling programma eerste jaar onderbouw en eerste jaar bovenbouw	november tot maart 2019

² In verband met de eigen planning van scholen kan het zijn dat er afgeweken wordt van bovenstaand schema. Dit bijvoorbeeld in verband met de integratie van het Lodewijk College.

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL ONDERWIJSPLAN

Scholing uitvoering ontwikkelde programma + pilots	maart tot juli 2019
Uitvoering onderwijsconcept eerste leerjaar onderbouw en eerste leerjaar bovenbouw	augustus 2019
Ontwikkeling tweede jaar onderbouw en bovenbouw	september 2019 – jan. 2020
Scholing uitvoering programma	februari - juni 2020
Uitvoering onderwijsconcept tweede leerjaar onderbouw en tweede leerjaar bovenbouw	augustus 2020
Ontwikkeling derde jaar onderbouw en bovenbouw	september 2020 – jan. 2021
Scholing uitvoering programma	februari – juni 2021
Invoering onderwijsconcept derde leerjaar onderbouw en derde jaar Bovenbouw	augustus 2021
Evalueren (PDCA-cyclus) ervaring met onderwijsconcept. Verbeteren daar waar nodig.	Continu



ONDERWIJSPLAN – SCHOOLDEEL

Reynaertcollege



2. Schooldeel onderwijsplan Reynaertcollege

2.1 INLEIDING

Het uiteindelijke doel is te komen tot een onderwijsplan met daarin beschreven hoe de gemeenschappelijke conceptualisering van ons onderwijs er uitziet, wat de scholen in gezamenlijkheid gaan aanbieden en hoe de concrete invulling er op schoolniveau uitziet.

Dit document beschrijft het deel van het onderwijsplan dat specifiek voor onze school, het Reynaertcollege, wordt uitgewerkt. Daar waar het traject nog niet volledig vast ligt, worden processen beschreven die moeten helpen om tot een concrete invulling te komen van:

- De uitwerking van het basiscurriculum
- Het invoeren van versterkt mentoraat
- Maatwerkprogramma's ontwikkelen
- Het ontwikkelen van integrale programma's

2.2 VISIE

Het Reynaertcollege heeft zich mede tot doel gesteld om leerlingen breed op te leiden en hierbij niet alleen op cognitieve aspecten te letten. Binnen het onderwijsaanbod willen wij leerlingen aanspreken op hun persoonlijke belangstelling, individuele kwaliteiten en keuzes gericht op het vervolgonderwijs. We streven er naar om leerlingen tot zelfbewuste gesprekspartners te maken die ook verantwoordelijkheid durven te dragen.

Het is goed om te beseffen dat hier ook recht gedaan wordt aan de kwaliteiten die zijn beschreven in het vigerende schoolplan Titanium. Het gaat hierbij onder meer om het bieden van uitdagingen, een eigen inbreng van de leerling, het aanleren van een kritische houding, oog voor de eisen van het vervolgonderwijs en oog voor de uitdagingen die de directe schoolomgeving in eerste instantie biedt. Het Reynaertcollege wil zoals het schoolplan aangeeft "...een persoonlijke ontwikkeling realiseren die leerlingen voorbereidt op een volwaardig functioneren in het vervolgonderwijs en de maatschappij".

Anno nu houdt het leven niet op bij de landsgrenzen. Reden om bij de profilering van de school uit te gaan van de leerling als wereldburger. Communicatie op het niveau van wereldburgerschap vraagt om deugdelijke communicatiemiddelen. Het vergroten van de individuele taalvaardigheid hoort hier bij.

Op dit vlak biedt internationalisering prima kansen voor de versterking van de moderne vreemde talen en de introductie van breed gevormde onderwijsprojecten. Op jonge leeftijd kennis kunnen maken met leeftijdsgenoten in Europa vormt een bijzondere uitdaging, zeker waar studeren en (later) werken over de grens voor veel jongvolwassenen tegenwoordig heel normaal is.

Bij de status van wereldburger horen verder ook op internationaal vlak geformuleerde vaardigheden als samenwerken, zelfstandig werken, presenteren en organiseren.

Elke leerling moet - passend bij de eerder genoemde individuele vaardigheden - op onze school persoonlijk de blik kunnen verruimen.

"Education and culture are the key to the future – both for the individual as well as for our Union as a whole. It is how we turn circumstance into opportunity, how we turn mirrors into windows and how we give roots to what it means to be 'European', in all its diversity. ... we must seize the opportunity and make sure education and culture are the drivers for job creation, economic growth, social fairness and ultimately unity".

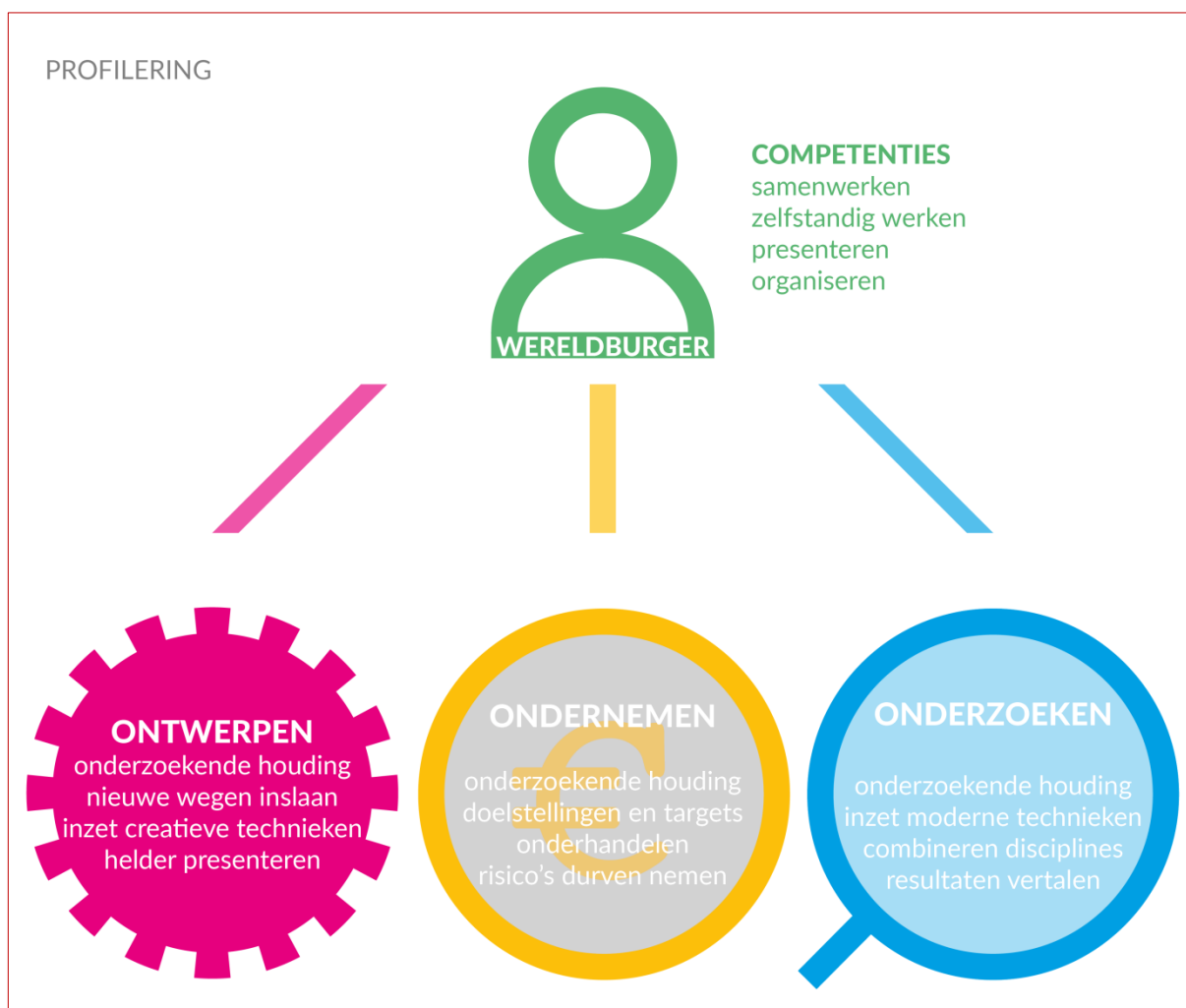
(President Juncker, 14 November 2017)

Deze woorden, die president Juncker eerder sprak, laten prima zien hoe belangrijk de rol van onderwijs is. Die rol is gericht op het bevorderen van "kerncompetenties", d.w.z. kennis, vaardigheden en attitudes die bijdragen tot persoonlijke ontplooiing en later in het leven helpen om werk te vinden en aan de samenleving deel te nemen. Het gaat daarbij o.a. om traditionele vaardigheden zoals communicatie in de eigen taal en andere talen, digitale vaardigheden, lezen, schrijven, rekenen en wetenschap, en om "horizontale" vaardigheden, zoals leren te leren, sociale verantwoordelijkheid, burgerzin, initiatief, ondernemerschap, creativiteit en zin voor cultuur.

Cultuur slaat direct een brug naar de veelbesproken “21st century skills” De 21e eeuwse vaardigheden die onderscheiden worden zijn ICT-(basis)vaardigheden, mediawijsheid, informatievaardigheden, computational thinking, creatief denken en handelen, probleemoplossend denken en handelen, kritisch denken, zelfregulering, sociale en culturele vaardigheden, communiceren en samenwerken.. Schematisch laten deze vaardigheden zich als volgt typeren.



2.3 PROFILERING



Leerlingen werken letterlijk en figuurlijk aan hun toekomst door zich te richten op ontwerpen, ondernemen of onderzoeken. Het zijn deze vaardigheden, kortweg de drie O's, die inhoud geven aan een nadere specialisatie op basis van een persoonlijke keuze die een leerling zelf maakt.

ONTWERPEN

Bij deze vaardigheid, gekoppeld aan het latere profiel Taal, Cultuur en Media, gaat het om het bedenken van nieuwe ideeën op het vlak van taal, cultuur en media en deze ook kunnen uitwerken. Meer specifiek gaat het om:

- een onderzoekende en ondernemende houding;
- het kunnen denken buiten de gebaande paden en nieuwe samenhangen kunnen zien;
- het kennen van creatieve technieken;
- het helder kunnen presenteren van eigen ideeën.

ONDERNEMEN

Bij deze vaardigheid, gekoppeld aan het latere profiel ondernemerschap, gaat het om het in de praktijk brengen van ondernemersvaardigheden. Meer specifiek gaat het om:

- een onderzoekende en ondernemende houding;
- het formuleren van doelstellingen en targets;
- kunnen communiceren, onderhandelen en afspraken maken;
- het durven nemen van risico's en fouten kunnen zien als leermoment.

ONDERZOEKEN

Bij deze vaardigheid, gekoppeld aan het latere profiel W&T (Wetenschap en Technologie), gaat het om het betreden van nieuwe terreinen en opgedane kennis en vaardigheden kunnen toepassen. Meer specifiek gaat het om:

- een onderzoekende en ondernemende houding;
- het kunnen toepassen van moderne technieken;
- het kunnen combineren van verschillende vakdisciplines;
- het kunnen vertalen van behaalde resultaten naar een nieuwe context.

Praktisch gezien zijn de drie O's herkenbaar in de modules die binnen drie profielen vakoverstijgend in het integrale deel worden aangeboden aan leerlingen. Qua opbouw zijn deze modules in de onderbouw vooral oriënterend en neemt in de bovenbouw de vakspecialisatie toe. Profilering is gericht op het breder vormen van onze leerlingen. Als tegelijkertijd méér inspirerende verbindingen met de schoolomgeving ontstaan, komt dit leerlingen én medewerkers ten goede.

De blik is gericht op drie concrete profielen, te weten

- Taal, Cultuur en Media

In Europees verband wordt steeds het belang van onderwijs onderstreept. Dit in het kader van persoonlijke ontplooiing, het vinden van werk en het deelnemen aan de samenleving. Het gaat daarbij om traditionele vaardigheden zoals communicatie in de eigen taal en andere talen, digitale vaardigheden, lezen, schrijven, rekenen en wetenschap, en om "horizontale" vaardigheden, zoals leren leren, sociale verantwoordelijkheid, burgerzin, initiatief, ondernemerschap, creativiteit en zin voor cultuur.

- Ondernemerschap

Leerlingen hebben de mogelijkheid om uitgebreid kennis te maken met economie en ondernemerschap. Op deze wijze ontstaat er rondom de school een netwerk van (MKB-) bedrijven die leerlingen in een contextrijke omgeving laten ervaren wat ondernemen betekent. Zo kunnen leerlingen hun persoonlijke talenten ontwikkelen en zijn ze in de gelegenheid om zich een goed beeld van het vervolgonderwijs of toekomstig beroep te vormen. Leraren krijgen een netwerk waarin ze kennis kunnen opdoen en delen.

- Wetenschap en technologie W&T

Zeker in de setting van vmbo-t, havo en vwo komt de leerling slechts in zeer beperkte mate in aanraking met een beroepspraktijk. Dit terwijl veel leerlingen wel een beroepsgerichte vervolgopleiding kiezen. Reden om dit element ook een plaats te geven in het curriculum. De introductie van beroepsgerichte modules binnen een technisch georiënteerd profiel veronderstelt een divers aanbod om zo ook aan te sluiten bij de interessesfeer van de individuele leerling.

In de dagelijkse praktijk vertalen deze profielen zich in de loop van het gehele curriculum door een samenwerking tussen vakken binnen domeinen, een samenwerking die resulteert in vakoverstijgende modules in het integraal deel.

Eerder is al aangegeven dat het belangrijk is om de taalvaardigheid van de individuele leerling te vergroten. Zo krijgt met name een taalprogramma als Cambridge English een passende plaats in het curriculum van leerlingen. Delf en Goethe bieden verdere mogelijkheden tot verdieping. De versterking die deze programma's biedt zorgt letterlijk en figuurlijk voor meer communicatieve vaardigheden.

Om vorm en inhoud te geven aan de profielen wordt er per profiel een ontwikkelteam gevormd, bestaande uit onder- én bovenbouwdocenten. Zo kan er een gefaseerde ontwikkeling tot stand komen.

De opdracht van de drie ontwikkelteams luidt als volgt:

- per profiel de betrokken vaksecties bij elkaar brengen;
- de overlap tussen vakken binnen een domein in kaart brengen;
- de overlap in combinatie met uitdagende elementen in modules uitwerken;
- de rijke context benutten om een leerling te laten uitgroeien tot een wereldburger.

In het onderwijsplan is enkele malen aangegeven dat we de ouders willen betrekken bij de onderwijsontwikkeling. In het transitieplan staat o.a. al beschreven dat we de ouders structureel laten participeren in het onderzoek Kwaliteitsscholen d.m.v. deelname aan een ouderenquête. Het is dus geen vraag meer of we de ouders gaan betrekken in de onderwijsontwikkeling, maar de wijzen waarop moeten nog nader bepaald worden. Dit willen we niet eenzijdig als schoolleiding met uitsluitend de MR bepalen, maar nadrukkelijk in overleg met de al bestaande gremia: de oudergeleding van de MR én de oudervereniging. Hierover zullen we met de betreffende groeperingen in het voorjaar in overleg gaan.

2.4 DOELEN

SCHOOLPLAN

In het schoolplan 2017-2021 hebben we aan ons onderwijs een aantal doelen gesteld. Deze doelen zijn terug te vinden in het schoolplan **Titanium**. Deze doelen hebben we samen verder uitgewerkt. De uitwerking gebeurde zowel door de sector vmbo als door de sector havo/vwo. Hieronder wordt de uitwerking van de doelen herhaald. Het onderwijsplan moet een kader bieden dat toelaat naar de gestelde doelen toe te werken.

De school maakt momenteel een ontwikkeling door, zowel op het gebied van onderwijs als op het begeleidingsvlak. Er komt steeds meer oog voor de ontwikkeling en de behoefte van de individuele leerling. Dat vereist een gedifferentieerde kijk op leerlingen, op onderwijs.

Het motto hierbij is: **“er is niets zo ongelijk als de gelijke behandeling van ongelijken”**

De parapluoelen die handelen over “uitdaging” – “eigen inbreng” – “eigen kwaliteit” - “voorbereidend onderwijs” – en “(leer)omgeving” vinden we m.n. terug in de onderwijsdoelen die wij ons stellen op het gebied van gepersonaliseerd leren, aandacht voor individuele keuzes en ondersteuning in de vorm van maatwerk. Onder andere met de aandacht voor burgerschap werken we aan de doelen die geschaard kunnen worden onder het doel “Leefomgeving” waarbinnen uiteraard ook het attitudedoel “kritisch” volop de aandacht zal krijgen. Door een aantal congruente, gerichte vernieuwingen stapsgewijs in co-creatie in te voeren zal er bij een groot aantal medewerkers wel degelijk een hernieuwde “passie” voor het werken met deze vmbo leerlingen ontstaan. Deze passie zal hopelijk overslaan op de motivatie van de leerlingen.

De ontwikkelingen die zijn ingezet binnen de leerwegen van het vmbo raken erg aan de parapluoelen. Door de ontwikkeling van de vakmanschapsroute/CTT heeft het techniekonderwijs een concrete impuls gekregen die uitgebouwd wordt. Hetzelfde geldt voor de doorontwikkeling van het programma D&P. Bij beide programma's zijn en worden doelen geconcretiseerd op o.a. de gebieden van “uitdaging” – “eigen inbreng” – “voorbereidend onderwijs” – “omgeving.”

Daarnaast is de komende jaren de doorontwikkeling van de leerpleinen/domeinpleinen met daaraan gekoppeld aandacht voor activerende didactiek een speerpunt. Tevens zal de TL gedurende de twee bovenbouwleerjaren meer onderscheid gaan maken in een mbo route t.o.v. een havo route. Het spreekt voor zich dat de verdere versterking van het LOB deel binnen ons onderwijs een onmisbare schakel is en ook verder ontwikkeld dient te worden. Daarbij speelt scholing van mentoren/vakdocenten een grote rol.

Leefomgeving

Een veilige school voor elke leerling, een gezellige school die leerlingen samenbindt, een nette school en een school die zich sterk verbonden weet met haar maatschappelijke omgeving. Dit uit zich in:

- Een jaarlijkse kennismakingsactiviteit voor elke klas waarin sociale binding centraal staat
- Preventielessen voor alle leerjaren waarin leerlingen werken aan hun weerbaarheid
- Een gedegen kleinschalig mentoraat met oog voor de individuele leerling
- Een klassenactiviteit voor elke leerling onder leiding van de mentor
- Een gezond leef en werkklimaat op school
- Een schoolbrede thematische jaarafsluiting
- Het vak burgerschap op het vmbo:
 - De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
 - De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
 - De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
 - De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
 - De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.
 - De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu;

Uitdagen

De school wil elke leerling uitdagen, ontdekkend laten leren en ook toestaan om te leren van fouten. Het onderwijsaanbod inspireert de individuele leerling door de geboden context en de verbinding met de persoonlijke toekomst. Dit uit zich in:

- Een onderwijsaanbod dat leerlingen algemeen vormt.
- Zichtbare differentiatie in het geboden onderwijs: een leerling wordt op zijn/haar niveau aangesproken/uitgedaagd.
- Een programma voor talentontwikkeling op havo/vwo dekkend voor alle leerjaren en alle vakken.
- De verbinding te maken tussen het onderwijs op school en buitenschools leren.
- Het versterken van vaardigheden op terreinen van o.a. presenteren en ICT.

Eigen inbreng

De individuele leerling krijgt meer verantwoordelijkheid voor het eigen leertraject en kan daarbinnen ook ruimte verdienen. Anderzijds wordt de mening van de leerling ook serieus genomen als het gaat om de school, het onderwijsprogramma en de schoolontwikkeling. Dit uit zich in:

- Variatie in de wijze waarop leerlingen onderwijs krijgen.
- De leerling volgt op het vmbo een gepersonaliseerd onderwijsprogramma binnen een leerplein – of domeinpleinsetting.
- Modulair opgebouwd materiaal waaruit de leerling kan putten voor het eigen leertraject.
- Ruimte voor leerlingen om keuzes te maken ten aanzien van het bijwonen van vakken, dan wel onder eigen regie relevante schooltaken te vervullen.
- Een representatieve leerlingenraad die volwaardig gesprekspartner is van de schoolleiding.

Eigen kwaliteit

De school erkent dat leerlingen verschillende leerbehoeften hebben en biedt leerlingen daarom verschillende leerroutes aan. Dit uit zich in:

- De beschikbaarheid van studiewijzers voor elk vak met 2 snelheden.
- Verplichte leerroutes voor leerlingen die onvoldoende scores voor een vak.
- De mogelijkheid voor leerlingen om een route naar een diploma op maat te volgen.

Kritisch

De school, als werknaam voor alle leerlingen en medewerkers, stelt zich kritisch op ten aanzien van de kwaliteit. Dit uit zich in:

- Teams die de verantwoordelijkheid dragen voor de vormen de kwaliteit van het onderwijsprogramma
- Een jaarlijks functioneringsgesprek voor elk personeelslid.
- Een vaste frequentie voor het overlegsectorleiding- representatieve leerlingenraad.
- Een jaarlijks gesprek tussen sectorleiding en vaksecties.
- Het regelmatig afnemen van kwaliteitsmetingen bij leerlingen en ouders en opname van de resultaten in de PDCA-cyclus.
- Een reflectief instrument voor alle geledingen binnen de school.
- Een reflectieve houding binnen alle geledingen van de school.

Vorbereidend onderwijs

Onze school richt zich niet alleen op het basiscurriculum, maar ook op competenties die het vervolgonderwijs vraagt. Dit vraagt om oog een waardering voor zowel proces als product, brede burgerschapsvorming en toekomstbestendig onderwijs. Dit uit zich in:

- Een LOB-portfolio als groeidocument voor elke leerling op school.
- Het blijven aanbieden van de maatschappelijke stage op onze school.
- Een jaarlijkse enquête onder oud-leerlingen over de validiteit van ons onderwijs.

- Een internationaliseringsactiviteit voor elke leerling in zijn schoolloopbaan.

Omgeving

Als school maken wij leren buiten de klas en buiten de school mogelijk en betrekken wij de schoolomgeving in brede zin bij ons onderwijs. Dit uit zich in:

- Gastdocentschappen die op regelmatige basis de schoolomgeving de school binnen brengen.
- Vakoverstijgende projecten die leerlingen in contact brengen met de schoolomgeving.

Passie

Een school waar de professionals enthousiast zijn voor hun vak en investeren in de leerling. Dit uit zich in:

- Herkenbare structurele aandacht voor teambuilding binnen de school.
- Het schoolintern ontwikkelen van betekenisvol modulair onderwijsmateriaal.
- Het realiseren van persoonlijke ontwikkelingsplannen die recht doen aan de individuele kwaliteiten van een medewerker.

2.5 ONDERWIJSKUNDIG MODEL

Om de doelstellingen uit het schoolplan 2017-2021 te verwezenlijken en een school te bouwen naar het beeld van de recente WOTS enquête, is een gefundeerde en gestructureerde aanpak nodig. Goed onderwijs vraagt nu eenmaal een stevig fundament. Dit fundament vinden we in het 'School Wide Enrichment Model' (SEM) van Renzulli.

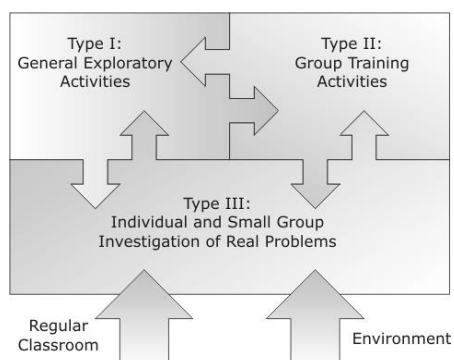
Voor de ontwerpen van een programma voor talentontwikkeling werd enkele jaren geleden reeds gekozen voor het SEM. Dit model werd oorspronkelijk ontworpen voor onderwijs aan begaafde leerlingen maar wordt in de praktijk breder toegepast. Het is gericht op onderwijs op maat waarin de leerling, afhankelijk van het behaalde niveau, naar meer zelfsturing evolueert. De leraar krijgt een meer coachende rol.

De onderwerpen basiscurriculum, maatwerk, integraal onderwijs en versterkt mentoraat komen in dit model sterk naar voren. Elke leerling documenteert zijn persoonlijke ontwikkeling.

Het SEM gaat uit van de basisgedachte dat er twee typen leerlingen zijn: de schoolbegaafden, die goed weten wat het schoolsysteem en ouders van hen verwachten en goed functioneren binnen het systeem. Daarnaast zijn er de creatief-productief begaafden, die vaak minder goed binnen het klassieke systeem passen en pas tot bloei komen wanneer ze meer ruimte krijgen voor hun eigen keuzes, interesses en manieren van leren. Beide groepen zijn even waardevol en moeten dus bediend worden.

Naast dit onderscheid in typen leerlingen ziet Renzulli het als taak van de school om leerlingen de kans te geven om interesses en levenslange passies te laten ontdekken. Daarom is het belangrijk om taken aan te bieden die breder (type integrale opdrachten) en dieper gaan dan het basiscurriculum.

Voor de oriëntatie op interesses zijn er de zogenaamde type I-taken. Leerlingen maken bij type I-activiteiten kennis met een bepaald profiel, waarnaar ze nieuwsgierig zijn. Willen leerlingen verder in dit profiel dan kunnen ze overgaan op een type II-uitdaging. Elementen die bij dit type activiteit passen zijn: creatief en kritisch denken, probleemoplossend werken en affectieve processen. Bij type III-activiteiten is de leerling helemaal eigenaar van zijn leerproces.



We zien in de verschuiving van type I naar type III een verschuiving van de sturing van het leerproces van docent naar leerling en een steeds grotere rol van interactie met de buitenwereld. Bij het ontwerpen van integrale opdrachten en verdiepende opdrachten voor maatwerk moeten we er over waken dat hierin geen stappen worden overgeslagen. De eerste stap moet steeds verkennend van aard zijn.

2.6 BASISCURRICULUM

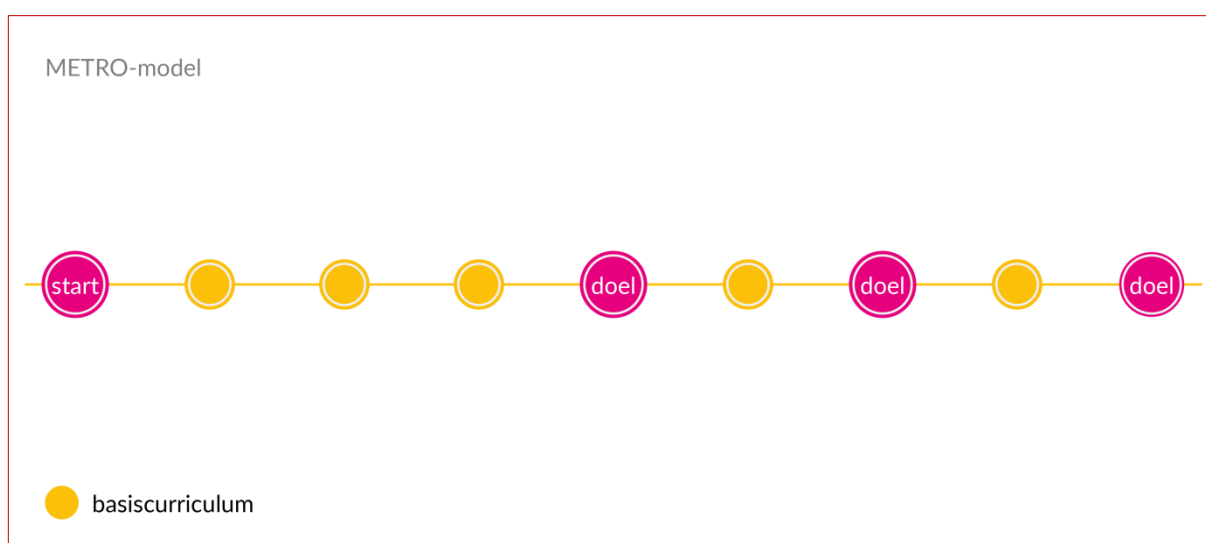
DEFINITIE

Onder basiscurriculum verstaan we het deel van het onderwijsprogramma dat alle leerlingen moeten beheersen (kennen en kunnen) om te kunnen voldoen aan de eisen van de wettelijke kerndoelen en/of het examen.

Dit programma kenmerkt zich door een gezamenlijk bepaalde methodiek en kan aangeboden worden in de vorm van zowel vakken (bijv. Engels, natuurkunde) als domeinen (mens & maatschappij, kunst & cultuur).

Dit curriculum kenmerkt zich door een doorlopende leerlijn po-vo en vo-mbo/ho;

Ook binnen het basiscurriculum is er alle ruimte voor differentiatie en gebruik van ICT.



TOEGEVOEGDE WAARDE

Door het basiscurriculum in beeld te brengen en vast te leggen maken we met elkaar duidelijke afspraken. Het basiscurriculum vormt enerzijds het vertrekpunt voor het aanbieden van maatwerk en anderzijds geeft het de mogelijkheid om de leerling meer regie te geven.

WAT WILLEN WE EN WAAROM?

In het schooljaar 2018-2019 is er voor elk leerjaar, voor elk vak, op elk niveau een overzicht van de leerdoelen die de leerling moet behalen. Dit overzicht is nodig om de kwaliteit van het geboden onderwijs te bewaken. Een docent werkt met zijn leerlingen toe naar het behalen van deze doelen. Dit zorgt voor een duidelijk beeld van de opgedane kennis en vaardigheden en zo voor een eenvoudigere bewaking van de doorlopende leerlijnen. De te behalen leerdoelen worden door de scholen binnen de stichting op elkaar afgestemd om optimale samenwerking mogelijk te maken.

In het schooljaar 2018-2019 zijn de leerdoelen die bij een bepaalde lessenreeks horen, inzichtelijk voor de leerlingen. Daarom moeten de leerdoelen geformuleerd worden in leerlingvriendelijke taal. Met een

lessenreeks bedoelen we hier een deel van het programma dat wordt afgesloten met een toets (formatief of summatief). Dit kan bijvoorbeeld een hoofdstuk of een deel van een hoofdstuk zijn. Door op de lijst met leerdoelen de bereikte leerdoelen af te vinken kan een leerling zijn of haar progressie weergeven. Dit vraagt om begeleiding en sturing (versterkt mentoraat), maar biedt ook kansen op het gebied van maatwerk.

VERVOLGSTAPPEN

Omdat het basiscurriculum de basis is van het onderwijsplan, moet in het schooljaar 2018-2019 volledig duidelijk zijn hoe het eruitziet.

Hiervoor moeten we de volgende stappen zetten:

1. De secties maken per leerjaar en per niveau een overzicht van de leerdoelen die ze willen aanbieden. Hierbij gebruiken ze de leerdoelen uit de leerdoelkaarten van het SLO. De kerndoelen en de eindtermen gebruiken de secties steeds als leidraad bij het maken van hun keuzes. De secties moeten ook formuleren op welk niveau de leerlingen de doelen moeten bereiken.
2. In een gemeenschappelijke sectievergadering met de secties van de verschillende scholen van de stichting worden de lijsten met leerdoelen op elkaar afgestemd. Indien hiervoor meerdere overlegmomenten nodig zijn, plannen de secties die zelf in.
3. Voor het eerste jaar van de onderbouw en het eerste jaar van de bovenbouw verdelen de secties de leerdoelen verder onder in lessenreeksen.
4. De secties vertalen de leerdoelen naar een taal die de leerling kan begrijpen.

CONCEPT PLANNING

december 2018:	Verdeling van leerdoelen in leerjaren klaar (ten laatste op 3 december 2018). Overleg tussen secties verschillende scholen.
januari 2019:	Leerdoelen worden verder onderverdeeld in lessenreeksen.
juni 2019:	De leerdoelen zijn geformuleerd in een leerlingvriendelijke taal.

2.7 VERSTERKT MENTORAAT

DEFINITIE

Onder het versterkt mentoraat verstaan we allereerst de reguliere activiteiten die de mentor onderneemt om de leerlingen te begeleiden op sociaal-emotioneel terrein, het leren-leren, de oriëntatie op opleiding en beroep en de begeleiding van het leerproces in het algemeen.

In aanvulling hierop richt de mentor zich specifiek op de ontwikkeling van de toenemende zelfstandigheid van elke leerling om binnen zijn mogelijkheden meer regie te kunnen nemen op het eigen leerproces.

De docent treedt hier veelal op als begeleider.

TOEGEVOEGDE WAARDE

Door het mentoraat te versterken weten we waar we maatwerk kunnen en moeten bieden. Leerlingen zijn bij de docenten eerder en 'completer' in beeld en ze krijgen zelf meer inzicht in wie ze zijn, wat ze kunnen en wat ze willen.

WAT WILLEN WE EN WAAROM?

In het schooljaar 2019-2020 is iedere docent lid van een team. Een team bestaat uit de teamleider (of coördinator) + mentoren + docenten die geen mentor zijn, maar het grootste deel van hun lessen geven in het gebied van het team. Op dit moment zijn er nog geen teams in het gebied klas 2 en 3 h/v en in de bovenbouw h/v. Het schoolplan 2017-2021 is er echter duidelijk over:

- Bij de sector h/v staat: 'De school, als werknaam voor alle leerlingen en medewerkers, stelt zich kritisch op ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijsprogramma en streeft steeds naar verbetering. Dit uit zich in 2021 in teams die verantwoording dragen voor de vorm en kwaliteit van het onderwijsprogramma' (blz. 21).
- Bij HRM staat: 'Binnen SKVOH wordt nog niet schoolbreed met docentteams gewerkt. Om de benodigde onderwijsinnovatie een impuls te geven en het werken in andere organisatiemodellen mogelijk te maken, zal er de komende jaren meer aandacht zijn voor teamontwikkeling' (blz. 27).

Het mentoraat heeft vanaf het schooljaar 2019-2020 een doorlopende ontwikkelingslijn rond de volgende vragen:

- Wie ben ik?
- Wat kan ik?
- Wat wil ik?

Op de studiedag van 20 september en de studiemiddag van 23 oktober gaven docenten aan dat het mentoraat op dit moment voor een heel groot deel gaat om resultaten en sociaal-emotionele problematiek. Het mentoraat zou breder moeten zijn waarbij iedere leerling de antwoorden vindt op bovenstaande vragen. Om

die antwoorden te krijgen moet er een doorlopende ontwikkelingslijn zijn. De doorlopende ontwikkelingslijn wordt door de docenten, onder supervisie van de teamleiding, vastgesteld.

Op dit moment is er een brugklasteam en er zijn teams in het vmbo. Al deze teams hebben een min of meer 'vaste' bezetting. In de onderbouw en vooral de bovenbouw havo/vwo is er sprake van een doorlopend mentoraat. Mentoren gaan vaak mee met hun groep van 2 naar 3, en van 4 naar 5 (en 6).

Een vaste bezetting heeft een aantal voordelen, bijvoorbeeld:

- docenten worden specialist in de betreffende jaarlaag;
- een team kan materiaal doorontwikkelen en verder verbeteren.

Er is ook een aantal nadelen, bijvoorbeeld:

- een team verliest het contact met andere teams/ontwikkelingen binnen de school;
- een doorlopende ontwikkelingslijn wordt beter gewaarborgd als docenten ook meegaan in het mentoraat.

Per jaar en afdeling kunnen er verschillende behoeften zijn die anders ingevuld kunnen worden. We moeten echter constateren dat er op dit moment erg veel verschillen binnen onze school zijn als het gaat om structuur, facilitering, mate en aard van overleg. Het lijkt ons verstandig hier, waar mogelijk, één lijn in aan te brengen.

Voor het schooljaar 2019-2020 wordt gekozen hoe de structuur van het mentoraat zal worden ingevuld.

In het schooljaar 2019-2020 ziet het rooster er zo uit, dat een mentor zijn leerlingen minstens eens per week op een passend moment kan zien. Het versterkt mentoraat is een belangrijk element van ons onderwijsmodel, dus moet het ook een plaats in het rooster hebben waaruit blijkt dat we het belangrijk vinden. Op dit moment zitten de mentoruren te veel aan de randen van het rooster. Veel mentoruren staan ingeroosterd om 8.10 uur in de ochtend. Die momenten lijken ons ongeschikt. Op de studiemiddag van 23 oktober werd geopperd om een schoolbreed mentoruur in te voeren op dinsdag. Hierdoor krijgt het (versterkt) mentoraat een zichtbare, herkenbare plaats binnen onze school.

VERVOLGSTAPPEN

Het versterkt mentoraat is een belangrijke randvoorwaarde om maatwerk te kunnen bieden. In het schooljaar 2018-2019 moeten grote stappen worden gezet, zodat het versterkt mentoraat in het schooljaar 2019-2020 goed kan worden ingevoerd. De stappen die we moeten zetten, staan hieronder:

1. De rol van de mentor in het (versterkt) mentoraat verandert. Om de vaardigheden en verantwoordelijkheden duidelijk te maken, moet het profiel van de mentor worden opgesteld of bijgesteld. De expertgroep zal moeten worden uitgebreid met een tweede groep docenten. Die tweede groep docenten buigt zich over het opstellen/bijstellen van het profiel van de mentor als lid van een team. In het profiel wordt duidelijk afgebakend wat de verantwoordelijkheid is van de mentor en waar de verantwoordelijkheden liggen van de docenten en van de teamleider.
2. De persoonlijke ontwikkeling van een leerling door de jaren heen krijgt meer aandacht. Een doorlopende ontwikkelingslijn van het mentoraat met verschillende stadia/tussendoelen zal moeten worden vormgegeven.

SCHOOLDEEL ONDERWIJSPLAN REYNAERTCOLLEGE

3. De teamleiders stellen samen met de decanen een doorlopende ontwikkelingslijn op van het mentoraat of stellen die bij. In de doorlopende ontwikkelingslijn komen uiteraard de elementen leren/leren, LOB/OSB, motivatie, veiligheid, individuele ontwikkeling ... aan bod.
4. Als iedere docent lid wordt van een team, moeten we bepalen hoe die teams eruitzien en we moeten bepalen of dit 'vaste' of 'doorlopende' teams zijn.
De behoeften van de verschillende jaren/afdelingen worden geïnventariseerd. Op deze manier krijgen we beter inzicht in hoe de nieuwe mentorstructuur/teamstructuur eruit moet komen te zien. Deze behoeften worden geïnventariseerd door de teamleiders met hun mentoren.
5. De behoeften van de leerlingen worden geïnventariseerd. De experts/de ontwikkelgroep spreekt met representatieve vertegenwoordigers van de leerlingen uit elk jaar en elke afdeling.

CONCEPT PLANNING

- | | |
|------------------|---|
| november 2018: | Expertgroep wordt uitgebreid met een tweede groep docenten die het mentorprofiel als lid van een team vormgeeft. |
| december 2018: | Teamleiders spreken met mentoren over invulling versterkt mentoraat. De behoeften worden geïnventariseerd.
Experts spreken met een representatieve afvaardiging van de leerlingen. Ook hun behoeften worden geïnventariseerd.
Experts bundelen van de teamleiders/docent aan de ene kant en de leerlingen aan de andere kant. |
| januari 2019: | Vastleggen profiel van de mentor. |
| 1 februari 2019: | Besluit over invulling van de mentorstructuur en de facilitering. |
| 1 juni 2019: | Docenten weten tot welk team ze behoren in het schooljaar 2019-2020, zodat het jaarprogramma aan het begin van het jaar gereed is. |

2.8 MAATWERK

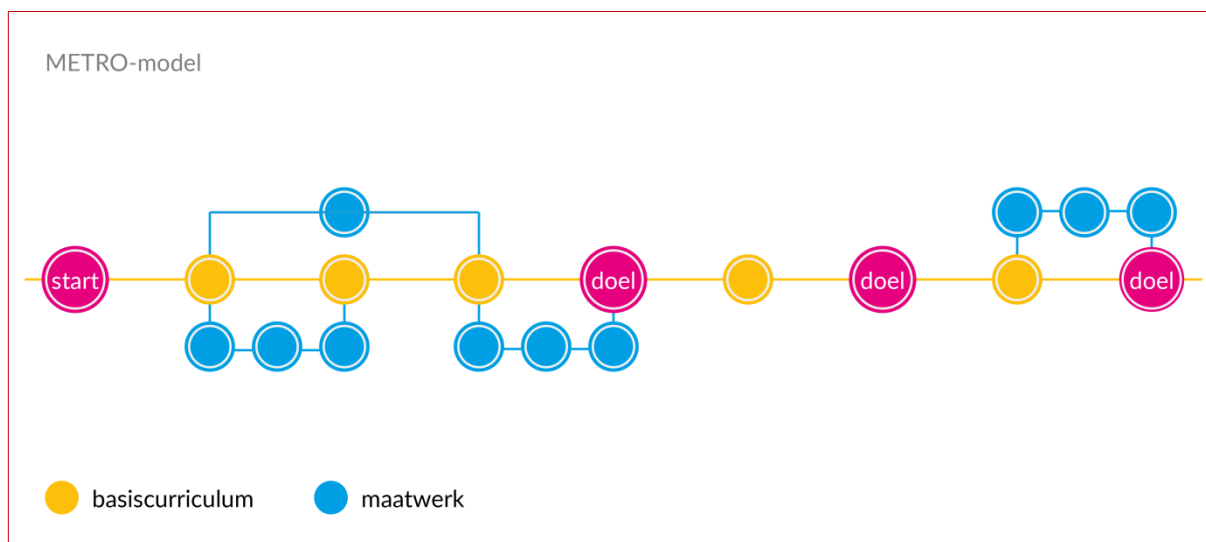
DEFINITIE

Onder maatwerk verstaan we het aanbod van het onderwijsprogramma dat gedaan wordt op basis van individuele leerbehoeften (leervragen).

Dit kan zowel verdiepende en verrijkende stof betreffen in aanvulling op het basiscurriculum, als een herhaling van onderdelen van het basiscurriculum voor leerlingen met een (leer)achterstand.

Maatwerk kan zowel individueel als in groepsverband worden aangeboden; dit vergt van de docent het vermogen tot een juiste diagnose van de leerbehoefte, een passende remediërende aanpak en het beschikbaar hebben van geschikte leermiddelen.

Maatwerk vergt van leerling meer regie over het eigen leerproces.



TOEGEVOEGDE WAARDE

Bij maatwerk kunnen de leerlingen op hun eigen tempo en niveau werken (gepersonaliseerd leren). Dit kan remediërend zijn, maar ook verdiepend. Per leerling wordt er dus het juiste traject vastgesteld, waardoor er recht wordt gedaan aan de verschillen tussen leerlingen.

De leerling ontwikkelt zich op meerdere gebieden: kennis, vaardigheden, competenties en voorbereiding op de maatschappij (Loopbaanoriëntatie). Hierin staat uiteraard de leerling centraal en kan het proces docent- en leerling gestuurd zijn. Zo krijgt elke leerling de ondersteuning die hij/zij nodig heeft. Door de leerlingen eigenaar te maken van hun eigen leerproces, zal het leerrendement, de autonomie en de intrinsieke motivatie toenemen.

WAT WILLEN WE EN WAAROM?

In het schooljaar 2018-2019 willen we een start maken met het ontwikkelen van maatwerk, zodat we in het schooljaar 2019-2020 zichtbaar werken met maatwerk. Voor we maatwerk zichtbaar kunnen toepassen,

moet het basiscurriculum eerst worden vastgesteld aan de hand van de SLO-doelen. Door binnen het basiscurriculum te compacten (80%) blijft er tijd over. Die tijd wordt besteed aan maatwerk (om bijvoorbeeld het basiscurriculum af te werken), integraal werk en versterkt mentoraat (in totaal 20%). Door het meer formatief toetsen van het basiscurriculum kunnen docenten beter maatwerk bieden aan de verschillende leerlingen. Hierdoor kan er nog beter gedifferentieerd worden binnen niveaus en op tempo, zodat we gepersonaliseerd leren kunnen toepassen. Voor je gepersonaliseerd leren kunt toepassen, moeten onderzocht zijn wat de eisen van een diploma op maat. Wat zijn de regels waar een leerling aan moet voldoen? Hoe kunnen we gedifferentieerde leerroutes in onder- en bovenbouw aanbieden naar een diploma op maat? Dit alles moet inzichtelijk worden vastgelegd in een LOB-portfolio. **Daarom starten we in het schooljaar 2018-2019 met het portfolio van 'Intergrip'. Dit wordt eerst ingevoerd in het vmbo.**

In het schooljaar 2018-2019 zal er studiebegeleiding worden aangeboden.

Het transitieplan stelt:

'Ook wordt op alle scholen veel aandacht besteed aan individuele (huiswerk)begeleiding als onderdeel van het onderwijsmodel. Dit wordt standaard aangeboden aan alle leerlingen in de onderbouw. Daarnaast bieden de scholen gericht huiswerkondersteuning aan voor alle leerlingen die hierbij extra ondersteuning nodig hebben'.

Studiebegeleiding wordt gezien als het na lestijd begeleiden van leerlingen in de onderbouw bij het uitvoeren van opgedragen schooltaken. Deze begeleiding wordt gratis aangeboden. Dit is meer dan enkel toezicht houden en vereist deskundige begeleiding door een docent (of begeleider met kennis van zaken) in kleine groepen van maximaal 15 personen om zo gerichte individuele aandacht te kunnen bieden. Studiebegeleiding wordt standaard aangeboden van maandag t/m donderdag van 14.50 - 16.30 uur op één locatie van het Reynaertcollege. Het is de bedoeling om per 15 februari 2019 te starten met studiebegeleiding in de onderbouw, dat wil zeggen klas 1 en 2 vmbo en klas 1 t/m 3 havo-vwo.

Voor de overige leerjaren kan er een aparte vorm van huiswerkondersteuning worden aangeboden. In principe kunnen voor deze begeleiding tutores ingezet worden, maar dit kunnen ook vakdocenten zijn. In het tweede geval kan een gerichte inzet op leren plannen en leerstrategieën door een remedial teacher soelaas bieden.

In het schooljaar 2019-2020 zal er gewerkt worden met keuzewerktijd in het eerste jaar van de onderbouw en het eerste jaar van de bovenbouw. Om te kunnen werken met keuzewerktijd (KWT) zal eerst het begrip gedefinieerd moeten worden. Het is van belang dat de KWT niet wordt gebruikt als huiswerkuurtje. Tijdens KWT kunnen leerlingen zich inschrijven voor het vak waar ze op dat moment de meeste behoefte aan hebben. Voor het slagen van KWT is een effectief registratiesysteem van groot belang. Het is de bedoeling dat leerlingen maatwerk krijgen aangeboden. Een leerpleinsetting is hiervoor zeker geschikt.

In het schooljaar 2020-2021 werken wij met planners waarin 3 trajecten worden aangeboden. In het basisonderwijs uit onze regio werken veel scholen met 3 begrippen. Het zogenoemde drempelniveau (remediëren), basisniveau en verrijkingsniveau. Bij het basisniveau worden leerdoelen op gemiddelde snelheid behaald. Bij het verrijkingsniveau worden de leerdoelen met minder herhaling bereikt, hierdoor gaat men compacten en verrijken. En als laatste het drempelniveau; dit zal een traject zijn waarin kleinere groepen

leerachterstanden proberen weg te werken. Een uitgelezen kans om te kunnen differentiëren binnen werktempo en niveau zijn mogelijkwijs de domeinpleinen. In het schooljaar 2019-2020 werken we in de bovenbouw van het vmbo met domeinpleinen.

VERVOLGSTAPPEN

1. **Een voorwaarde om recht te doen aan het begrip maatwerk is dat het basiscurriculum en het versterkt mentoraat goed zijn vormgegeven in het schooljaar 2018-2019.** Een belangrijk instrument om leerlingen te helpen bij het bepalen van hun niveau per vak is een uitgedacht systeem van formatief en summatief toetsen.
2. Daarnaast verwachten we van de werkgroepen 'Talentontwikkeling bovenbouw havo/vwo' en 'Heroriëntering TL' dat zij bouwstenen aanleveren binnen de context van maatwerk.
3. Het ultieme einddoel van maatwerk is een 'diploma op maat', waarbij de leerling het maximale leerrendement heeft behaald in de tijd die er gezien het te behalen diploma voor staat. Dit betekent in de praktijk dat een leerling niet meer doubleert.

CONCEPT PLANNING

november 2018:	Binnen het Reynaertcollege zijn verschillende ontwikkelgroepen gevormd die zich bezighouden met maatwerk, zoals de groep Talentontwikkeling havo/vwo en de Heroriëntering TL.
januari 2019:	Studiebegeleiding wordt opgestart.
februari 2019:	De verschillende sectorleidingen inventariseren welke eisen horen bij een diploma op maat.
april 2019:	De experts verzamelen de standpunten van de verschillende ontwikkelgroepen, waarna een voorstel voor de precieze invulling van KWT gedaan wordt door de sectorleiding.
augustus 2020:	Docenten hebben planners gemaakt op drie niveaus.

2.09 INTEGRAAL WERKEN

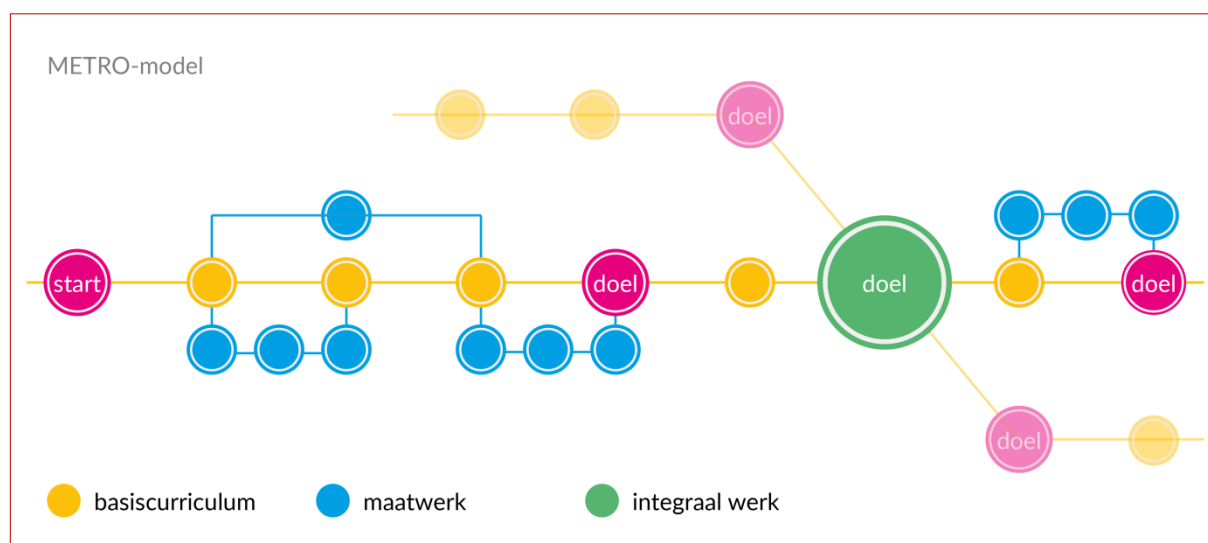
DEFINITIE

Onder integraal werken verstaan we vakoverstijgend onderwijs dat in natuurlijke samenhang en, waar mogelijk, zo praktijkgericht mogelijk binnen de regionale context wordt aangeboden;

Integraal onderwijs wordt projectmatig en modulair georganiseerd voor groepen leerlingen;

Leerlingen hebben de ruimte om binnen een kader, een eigen invulling en uitwerking aan het thema te geven;

De docent is hierbij in staat om vakoverstijgend te denken en te handelen en daarbij leerlingen te begeleiden/coachen in onderzoek en uitwerking van een algemeen thema.



TOEGEVOEGDE WAARDE

Met integraal werken kunnen we onze profielen versterken. Het maakt de overlap tussen verschillende vakken voor leerlingen duidelijk. Door het gebruik van creatieve en uitdagende opdrachten stijgt de motivatie bij leerlingen. Om de motivatie te verhogen is het belangrijk om integraal werk ook te evalueren bij leerlingen. Dankzij het integraal werken zijn leerlingen beter voorbereid op een vervolgstudie. Binnen het mbo, hbo of wo wordt immers vaak projectmatig gewerkt. Leerlingen moeten dus vooral samenwerkingsvaardigheden trainen.

WAT WILLEN WE EN WAAROM?

We hebben de keuze gemaakt om voor integraal werken te gaan in het schooljaar 2019-2020. Er is een groot verschil tussen integraal werken en geïntegreerd werken. Bij integraal werken zijn de vakken duidelijk herkenbaar binnen een vakoverstijgend project. Bij geïntegreerd werken zijn de vakken niet meer afzonderlijk herkenbaar. Een metafoor die dit kan verduidelijken is de keuze tussen een salade en een smoothie: in een salade zijn alle afzonderlijke groentes nog herkenbaar, bij de smoothie zijn ze gemixt tot één geheel. We hebben de keuze gemaakt om niet te gaan voor geïntegreerd werken. Waar nu geïntegreerd gewerkt wordt (bv. D&P of mens en maatschappij), blijven we geïntegreerd werken

Tijdens de studiemiddag van 23 oktober ontstond er een pittige discussie over de invoering van integraal werken. Sommige docenten zijn voorstander van projectweken, andere docenten verkiezen een vast moment in het rooster. Beide hebben voor- en nadelen.

- Vast moment in het rooster:
 - Leerlingen zien het hele jaar de overlap tussen de verschillende vakken.
 - De wekelijkse routine van leerlingen wordt niet doorbroken.
 - Alle andere vakken, niet betrokken in het project, worden ook gewoon gegeven.
 - Afwezigheid heeft een minder grote invloed op het voltooiën van een project.
 - Het inroosteren van personeel is eenvoudiger.
 - Er zijn twijfels bij de haalbaarheid om dit al in schooljaar 2019-2020 toe te passen.
- Meerdere projectweken per jaar:
 - Er is een duidelijk afgebakend kader.
 - Een week lang ligt de focus op het project.
 - Het is eenvoudiger om bijvoorbeeld excursies in te plannen.
 - Het reguliere rooster wordt opgebroken.
 - Afwezigheid kan moeilijk ingehaald worden.

Uit de groep kwam ook een voorstel om in het schooljaar 2019-2020 te kiezen voor projectweken en pas vanaf 2020-2021 voluit voor een vast moment per week te gaan. **We komen in het schooljaar 2018-2019 tot een definitieve keuze voor projectweken of een vast moment per week.**

Voor aanvang van het schooljaar 2019-2020 maken we werk van vakoverstijgende afspraken. Indien docenten integraal willen werken is het belangrijk om duidelijke vakoverstijgende afspraken te maken. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld één oplosstrategie voor procenten of dezelfde eisen stellen aan een presentatie. Op die manier proberen we verwarring bij leerlingen te beperken.

In het schooljaar 2019-2020 werken we in de bovenbouw vmbo op domeinpleinen. Docenten gaven tijdens het spel "We own the school" aan dat ze voorstander zijn van een multifunctioneel plein met vaklokalen eromheen. Deze vaklokalen dienen als etalage van het vak waar een docent een leerling verwelkomt. Het domeinplein heeft daarnaast een stilleruimte en docentenwerkruimte. Het is belangrijk om te bepalen welk vak bij welk domein hoort. Ook onder docenten binnen havo/vwo is interesse voor dit idee.

VERVOLGSTAPPEN

1. **In het schooljaar 2018-2019 stellen we de kwaliteitseisen op voor integraal werken.** Op de studiedag van 23 oktober en tijdens individuele gesprekken met collega's werd duidelijk dat dit nodig is. Aan de hand van deze eisen kunnen we huidige projecten aftoetsen en eventueel bijsturen. Hieronder staan enkele suggesties, afkomstig uit de individuele gesprekken:
 - Voordat docenten een project ontwikkelen, maken ze een duidelijk overzicht van de te behalen leerdoelen. Deze doelen zijn voor iedere leerling hetzelfde. De weg ernaartoe kan variëren.
 - Een goed project maakt gebruik van praktijkgerichte en uitdagende opdrachten.

- Leerlingen kunnen vanuit hun eigen interesse of vanuit verschillende invalshoeken werken.
 - Grotere projecten passen bij voorkeur binnen de profilering van de school.
2. **In het schooljaar 2018-2019 stellen we de overloop vast binnen domeinvakken.** Op 4 december 2018 komen de secties van alle scholen samen om het basiscurriculum per vak vast te stellen. In februari is dit werk afgerond (zie tijdlijn basiscurriculum). Dit werk vormt de basis voor de start van integraal werken. Om het integraal werken in goede banen te leiden, is een aantal coaches nodig. Hun eerste taak bestaat erin om op zoek te gaan naar de overlap binnen de verschillende curricula. Eventueel doen zij suggesties aan de vakgroepen om doelen te verschuiven binnen hun curriculum.
 3. **In het schooljaar 2019-2020 richten we ontwikkelgroepen per domein op.** De leden van de ontwikkelgroep zijn bij aanvang van het schooljaar bekend. Aan het hoofd van zo'n ontwikkelgroep staat de coach. De coach geeft leiding aan de ontwikkelgroep. De ontwikkelgroep krijgt voldoende tijd om tot één of meerdere goede projecten te komen. Het voorbereiden van integraal werken vraagt extra inspanningen wat betreft ontwikkeltijd aan docenten. Om ervoor te zorgen dat docenten goed gefaciliteerd zijn, dienen we een aanvraag in bij het LerarenOntwikkelfonds (LOF). Het doel van het Lerarenfonds is om het vernieuwend denken onder leraren over hun eigen professionalisering en de kwaliteit van het onderwijs te stimuleren. **Voor 22 januari 2019 dient de school daarom een aanvraag in bij het LOF.**
 4. In het transitieplan zijn 'harde' afspraken gemaakt inzake de facilitering van docenten en het budget hiervoor is de komende jaren dan ook beschikbaar (en wordt nu ook al ingezet). Deze facilitering staat geheel los van taakbeleid. Doordat we nu goed in beeld hebben welke ontwikkeltaken er zijn, kunnen de ontwikkeluren dit jaar tijdig (d.w.z. voorafgaand aan het schooljaar) verwerkt worden in de normjaartaken van de betreffende docenten. Daarmee kunnen 'overuren' voorkomen worden.
 5. Om het integraal werken een kans van slagen te geven, is het dus belangrijk dat er voldoende tijd naar ontwikkeling is gegaan. Daarom lijkt het momenteel te ambitieus om al bij aanvang van het schooljaar 2019-2020 te starten met integraal werken, maar dit pas te doen in de loop van het schooljaar. **Na de kerstvakantie in het schooljaar 2019-2020 starten we met een eerste project in de brugklas.**

CONCEPT PLANNING

december 2018:	De sectordirecteur doet een aanvraag gedaan bij het LOF.
januari 2019:	De docenten hebben het overzicht van de basiscurricula zijn af.
februari 2019:	De sectorleiding stelt coaches aan.
maart 2019:	Het docententeam stelt de kwaliteitseisen aan integraal werken vast.
april 2019:	De sectorleiding werft leden voor de ontwikkelgroepen.
mei 2019:	De docenten kiezen in samenspraak met de coach de onderwerpen.

SCHOOLDEEL ONDERWIJSPLAN REYNAERTCOLLEGE

- juni 2019: De ontwikkelgroepen kiezen in samenspraak met de sectorleiding tussen wekelijkse momenten in het rooster of projectweken.
De docenten maken vakoverstijgende afspraken.
- augustus 2019: De ontwikkelgroepen starten.
Docenten bovenbouw vmbo werken op domeinpleinen.
- januari 2020: Start eerste project integraal werken.

2.10 PRAKTISCH**TIJDSPAD**

Pijlers	Start	Zichtbaar	Gerealiseerd
Basiscurriculum	2018-2019	2019-2020	2018-2019
Versterkt mentoraat	deel 2 2018-2019	2019-2020	juni 2019
Maatwerk	deel 2 2018-2019	2019-2020	juni 2019
Integraal werken	2019-2020	deel 2 2019-2020	2020 – 2021

ROOSTER

Een mogelijk voorbeeld van een rooster waarin de vier pijlers voorkomen, zou kunnen zijn:

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	Vrijdag
basis	basis	maatwerk	basis	basis
mentoraat	basis	basis	basis	basis
integraal				

2.11 EVALUATIE

We willen de voortgang van de implementatie van het onderwijsplan jaarlijks evalueren door middel van een stoplichtenanalyse tijdens een bespreking met het College van Bestuur en medezeggenschapsraad. In deze analyse wordt per onderdeel aangeven welke ontwikkeling plaatsgevonden heeft, of de ontwikkeling in het gewenste tempo verloopt en, waar nodig, welke bijstellingen of interventies noodzakelijk geacht worden.

De analyse wordt jaarlijks voor uiterlijk 1 mei opgesteld en aangeboden, zodat bijstellingen plaats kunnen vinden voor de organisatie van het nieuwe schooljaar.

Voor de start van het nieuwe schooljaar zal er een voorstel voor analyse (format met onderwerpen/doelen) aan beide gremia ter advies worden voorgelegd, dat vervolgens in het nieuwe schooljaar toegepast kan worden.

Referentielijst

- Pintrich, P. R. (2003). A motivational science perspective on the role of student motivation in learning and teaching contexts. *Journal of Educational Psychology, 95*, 667-686.
<http://dx.doi.org/10.1037/0022-0663.95.4.667>
- Vanhoof, J., Van de Broek, M., Penninckx, M., Donche, V., & Van Petegem, P. (2012). Leerbereidheid van leerlingen aanwakkeren. Principes die motiveren, inspireren én werken. Leuven: Acco.
- Wijnen, M., Loyens, S. M. M., & Schaap, L. (2016). Experimental evidence of the relative effectiveness of problem-based learning for knowledge acquisition and retention. *Interactive Learning Environments, 24*(8), 1907-1921. doi: 10.1080/10494820.2015.1060504

BIJLAGE: RECENTE INBRENG: VERSLAG STUDIEMIDDAG 20 SEPTEMBER 2018

INLEIDING

Op dinsdag 20 september 2018 zijn ongeveer 100 personeelsleden (OP & OOP) van het Reynaertcollege bij elkaar gekomen om over de toekomst van de school te spreken. We gebruikten hierbij de gesprekstoel 'We own the school'. Tijdens het spel hebben we 6 thema's behandeld:

1. Regie over de leerstof
2. Leerstrategieën en differentiatie
3. Gebouw
4. Het mentoraat en inrichting op persoonlijke ontwikkeling.
5. Regie over tijd en rooster
6. Professionele ontwikkeling

Per thema konden docenten kiezen uit 6 stellingen. De 6 stellingen vindt u onder elke grafiek terug. Daarna gingen docenten met elkaar in gesprek over de keuze van hun stelling. We speelden 2 rondes. In de eerste ronde werd gesproken over de huidige situatie en in de tweede ronde bekeken we de ideale toekomst binnen de huidige context.

Om ervoor te zorgen dat docenten in alle openheid hun mening konden geven, hebben we ervoor gekozen om te werken met 15 onafhankelijke gespreksleiders. Deze hebben het spel begeleid en aantekeningen gemaakt van de meest opmerkelijke zaken.

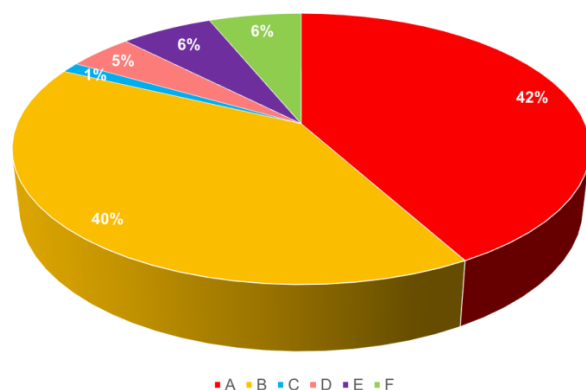
Wat hieronder staat is een samenvatting van die 15 gesprekken. Gezien de omvang van het spel, is de uitkomst richtinggevend voor wat leeft in de school. Het was en is onze intentie om op basis van deze waardevolle input een onderwijsplan te schrijven dat past binnen de kaders van het Transitieplan.

ANALYSE

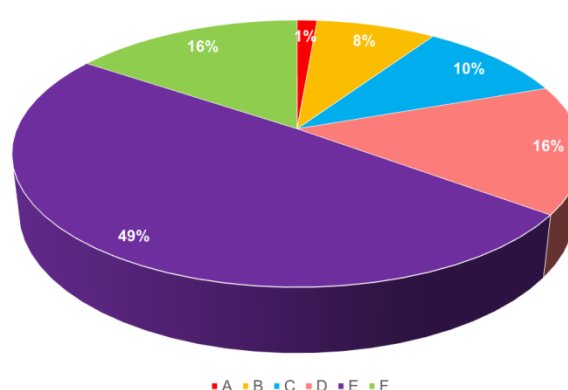
In de vijftien groepen is constructief gediscussieerd over de stellingen. Hierbij bleek dat er soms overlap zat tussen de verschillende stellingen en dat er in sommige gevallen verduidelijking nodig was. Daarom bestaat de analyse uit twee delen: een weergave van de percentages en een weergave van de aanvullende opmerkingen. De uitkomsten geven vooral een richting aan, waarbij de genoemde percentages gezien moeten worden als een indicatie.

REGIE OVER LEERSTOF

Nu



Toekomst



A	Wat ik leer bij een vak, wanneer ik dit leer en hoe staat vast.
B	Wat en hoe ik leer staat vast. Als ik klaar ben, mag ik kiezen voor welk vak ik werk.
C	Ik bepaal zelf wat, wanneer en hoe ik leer. Mijn mentor/coach begeleidt mij daarbij.
D	Wat ik leer staat vast. Ik kies een paar keer per week aan welk vak ik extra wil werken.
E	Wat ik leer staat vast. Wanneer ik leer en hoe ik leer, plan ik samen met mijn mentor/coach.
F	Ik bepaal zelf wat, wanneer en hoe ik leer. Op mijn verzoek begeleidt mijn mentor/coach me daarbij.

Nu

Ongeveer vier vijfde (82%) van onze medewerkers geeft aan dat de docent bepaalt wat, wanneer en hoe leerlingen moeten leren bij hun vak. Leerlingen die klaar zijn met de les, mogen bij een groot deel van de docenten (40%) zelf kiezen aan welk vak ze verder werken.

In het gros van de lessen heeft de docent de regie over de leerstof. Vooral in de brugklas ligt alles heel duidelijk vast. Ook in de rest van de onderbouw zijn leerlingen nauwelijks eigenaar van hun leerproces. Een aantal collega's was in het verleden werkzaam in het primair onderwijs. Zij ervaren de onderbouw als een stapje terug wat zelfstandigheid/eigenaarschap betreft.

In de bovenbouw ervaren collega's dan weer dat het PTA weinig ruimte laat voor creativiteit. Andere collega's vinden die vaste structuur soms ook wel gewoon prettig. Op de leerpleinen in de bovenbouw vmbo mogen leerlingen die klaar zijn, wel kiezen aan welk vak ze willen werken. In de praktijk komt dit echter weinig voor. Ook de planners die worden gebruikt op het leerplein, laten momenteel te weinig ruimte voor eigen keuzes van leerlingen.

We kunnen besluiten dat leerlingen op dit moment nauwelijks eigenaar zijn van hun leerproces. Er worden wel steeds meer initiatieven genomen om hier een slag in te slaan. Het Reynaertcollege is momenteel hoofdzakelijk een docentgestuurde school.

Toekomst

Tijdens de bevraging komt duidelijk naar voren dat de overgrote meerderheid (81%) wil dat de leerling meer regie in handen krijgt. Men geeft aan dat de rol van een mentor/coach hierin wel erg belangrijk is. Docenten pleiten voor meer vrijheid, binnen duidelijke kaders.

Het basiscurriculum moet vast staan. De basis is belangrijk. Het moet ook duidelijk zijn waar de leerling naartoe werkt. Wanneer de leerling dit basiscurriculum behandelt, hoeft niet 100% vast te staan. Daarnaast moet er ruimte zijn voor talentontwikkeling, verrijking, verdieping en remediëring. Is het wenselijk dat alleen de vwo-leerling Latijn kan volgen of dat alleen de vmbo-leerling praktijk heeft? Hoe gaan bepaalde zorgleerlingen om met al die vrijheid?

Omdat de prefrontale cortex nog niet voldoende is ontwikkeld, heeft een leerling wel sturing nodig. Afhankelijk van het niveau heeft de leerling meer of minder sturing nodig. Het zal tevens zaak zijn om de minder gemotiveerde leerling aan het werk te houden. De mentor moet vooral in overleg treden met de leerling over zijn individuele keuzes. Daar moet een mentor wel passend voor gefaciliteerd worden. Daarnaast speelt ook de docent een cruciale, begeleidende rol. Het individueel begeleiden van leerlingen verstrekt hun leerproces.

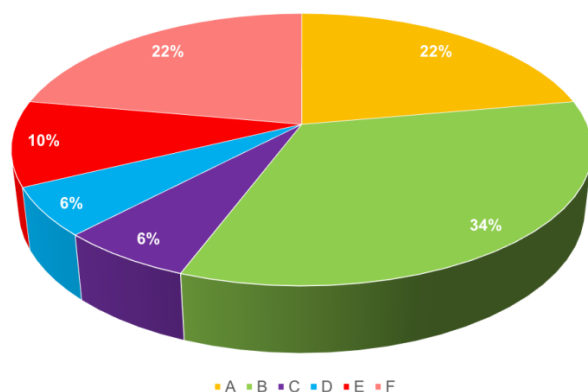
Wanneer leerlingen hun eigen route bepalen, moet er ook kritisch gekeken worden naar de manier van toetsen. Misschien moeten er meer toets-periodes komen. Zaak is wel om ervoor te zorgen dat docent en leerling correct kunnen inschatten of ze klaar zijn voor een toets. Oefentoetsen kunnen hierin een grotere rol spelen.

Daarnaast wordt aangegeven dat op de basisschool op dit moment een veel hogere mate van zelfstandigheid wordt verwacht dan in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het is wenselijk dat leerlingen opnieuw meer vrijheid hebben om te kiezen wanneer ze iets willen. Er is interesse in pleinwerken.

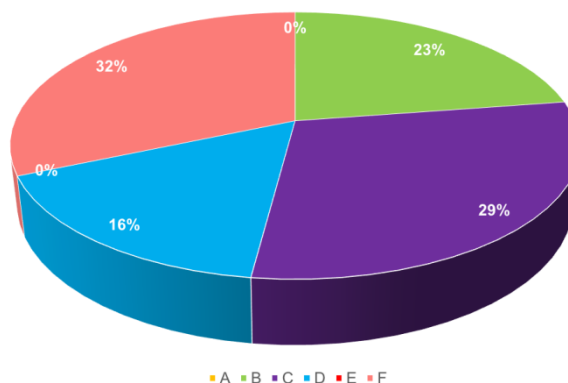
Men mag niet vergeten dat leerlingen graag zekerheid hebben. Zijn ze voldoende voorbereid op een toets of examen? In de toekomst vragen we ons af wat de leerling individueel nodig heeft. Tot slot beseffen docenten dat het soms moeilijk is om leerlingen los te laten. We denken te snel dat leerlingen het niet kunnen en willen graag de controle houden.

DIFFERENTIATIE IN LEERSTRATEGIE

Nu



Toekomst



A	Ik houd in mijn lessen zo nu en dan rekening met verschillende leerstrategieën.
B	Ik bied binnen mijn lessen verschillende leerstrategieën aan, waardoor leerlingen op hun voorkeursmanier kunnen leren.
C	De leerling kent zijn favoriete leerstrategie en bepaalt zijn eigen leerroute. De docent/coach heeft hierbij een begeleidende rol.
D	Ik stel individuele leerstrategieën centraal. Ik coach op het keuzeproces voor een bepaalde leerstrategie
E	Ik houd in mijn lessen geen rekening met diverse leerstrategieën
F	Ik herken diverse leerstrategieën, waar mogelijk geef ik leerlingen de kans om op verschillende manieren te leren.

Nu

Ongeveer een derde van de docenten (34%) geeft aan dat ze binnen hun les regelmatig verschillende leerstrategieën aanbieden. Bijna de helft van alle docenten doet dit sporadisch. Grote klassen en tijdsdruk maken het echter moeilijk om te differentiëren in een reguliere les. Daarnaast mist men wel eens de tools om dit goed te kunnen doen.

Collega's ondernemen de laatste jaren steeds meer pogingen om hieraan te werken door de KPC-cursus differentiëren op havo/vwo en intervisie op het vmbo. Niet iedereen vindt het echter makkelijk om leerstrategieën te herkennen. Meestal wordt in de klas dan ook één leerstrategie aangeboden. Vooral in de persoonlijke/individuele begeleiding wordt er gezocht naar de juiste leerstrategie voor een leerling. Binnen de praktijkvakken, het leerplein en de bovenbouw van het vwo is dit meer ingeburgerd.

Toekomst

Het personeel wil graag meer aandacht voor de individuele leerstrategie van leerlingen. Daarbij is het belangrijk dat we ruimte geven om fouten te kunnen maken. In een ideaal scenario zijn er alle faciliteiten om elke leerling zijn/haar persoonlijke leertraject te bieden en wordt elke leerstrategie eer aangedaan.

Leerstrategieën kunnen per vak anders zijn.

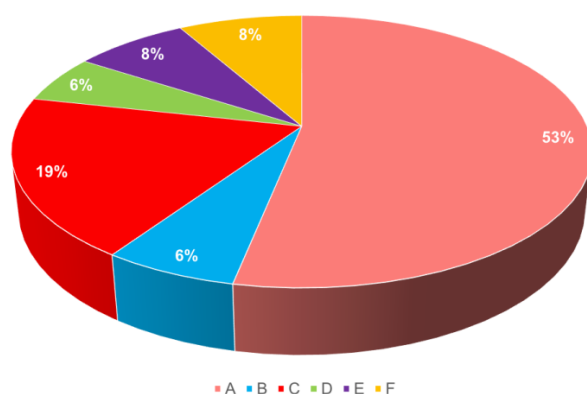
Een heikel punt is de betaalbaarheid van een dergelijk systeem. Indien je op een optimale manier begeleiding wil bieden, moet je namelijk werken gemiddeld kleinere groepen. Een optie is dat je met een deel van je groep aan de slag gaat, terwijl de rest werkt onder toezicht van een collega. Daarnaast speelt ook dat het weinig zin heeft om te coachen, als de groep te groot is. Ook ziet niet elke docent zichzelf als coach.

Er zijn daarnaast nog een aantal randvoorwaarden om tot dit ideale scenario te komen. Een belangrijk discussiepunt is de houdbaarheid van de klasgroep of niveaugroep. Als iedereen op zijn niveau de vakken volgt, dan mag de groep niet als een homogene massa beschouwd worden. Dit plaatst meteen vraagtekens bij de praktische haalbaarheid. Daarom lijkt een tussenvorm voorlopig de beste optie. Daarnaast stellen docenten het dwingende rooster, zoals we dat nu kennen, ernstig in vraag. Tot slot moet er ingezet worden op scholing voor docenten omtrent leerstrategieën. Ook de leerling zelf moet hierin getraind worden.

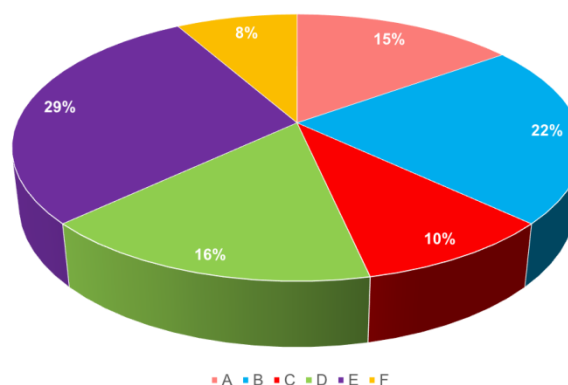
Er moet overigens wel rekening mee gehouden worden dat onderbouwleerlingen en bovenbouwleerlingen niet altijd dezelfde behoeftes hebben. In de onderbouw moeten we trachten om elke leerling op de juiste plek te krijgen. Hier is een duidelijkere structuur noodzakelijker dan in de bovenbouw. Ook kan je geen leerstrategie kiezen als je niet eerst hebt mogen proeven van het aanbod. Daarna moeten we leerlingen stelselmatiger meer loslaten. Kortom, ook hier geldt: meer vrijheid, maar binnen duidelijke kaders.

GEBOUW

Nu



Toekomst



A	Er zijn standaard lokalen. Daarnaast hebben we functionele plekken in de school, die het leren bevorderen. Gebruik lig vast in een plan.
B	Het gebouw heeft verschillende ruimtes, die flexibel inzetbaar zijn. Afhankelijk van de activiteit kunnen we de ruimte ook anders inzetten.
C	Het gebouw heeft standaard lokalen en vaklokalen. Het lokaal is van de docent, de leerling komt op bezoek.
D	Het gebouw heeft multifunctionele ruimtes. De leerlingen kunnen zelfstandig of in groepjes werken.
E	Het gebouw heeft verschillende ruimtes, die flexibel inzetbaar zijn. Afhankelijk van de activiteit zetten we de ruimte anders in.
F	Het gebouw heeft standaard lokalen. De lokalen zijn etalages van de vakdocent, de leerling komt op bezoek.

Nu

Er is een duidelijk verschil tussen hoe het personeel de locatie Zoutestraat en de locatie Gildenstraat ervaart. Op de locatie Gildenstraat is gekozen voor pleinen met eromheen standaard instructielokalen. Op de locatie Zoutestraat bestaat het vaklokaal nog, maar verdwijnt ook hier stilaan die traditie. Zo is men in de brugklassen voor een deel van het jaar overgeschakeld naar vaste lokalen. Hierover zijn de meningen verdeeld.

Doordat vaklokalen steeds vaker verdwijnen, komt nu de docent op bezoek in het lokaal in plaats van de leerling. Sommige docenten vinden dit jammer omdat het lokaal of het plein een etalage moet/kan zijn van het vak. Op de locatie Gildenstraat leeft het idee om met domeinpleinen te gaan werken, met vaklokalen eromheen.

Op de Zoutestraat wordt momenteel een duidelijk beleid gemist omtrent digitale borden. In het ene lokaal hangt een digitaal bord, in het andere lokaal een klassiek krijtbord. Er zit geen lijn in. Op de Gildenstraat is dit er wel. Met uitzondering van 4 lokalen, zijn alle lokalen waar AVO-vakken gegeven worden, voorzien van digitaal bord. In theorie maakt het dan niet zo uit waar je als docent ingeroosterd wordt. Tot slot kan het onderhoud van beide gebouwen sowieso beter. Hier en daar geven de gebouwen een erg rommelige indruk. Ook mist men soms onderling respect voor spullen van collega's.

Toekomst

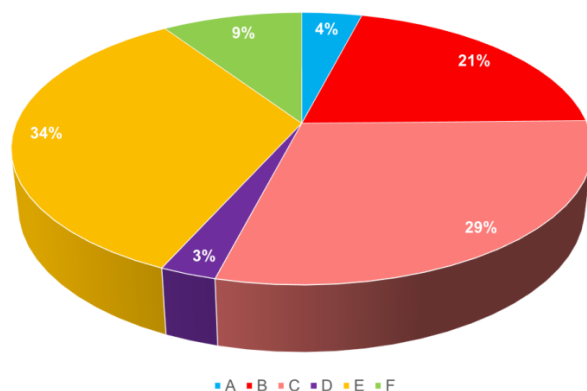
Ongeveer twee derde van het personeel pleit voor meer multifunctionele ruimtes, waar flexibel werken mogelijk is. Het is belangrijk dat deze ruimtes goed uitgerust zijn met ICT (of dat ieder kind een device heeft). In deze ruimtes wordt wel toezicht gehouden. Indien nodig is de flexibele ruimte ook inzetbaar als vaklokaal of als plek om integraal te kunnen werken.

Daarnaast moet het vaklokaal zeker niet verdwijnen. Tijdens keuzemomenten in het rooster, zoeken leerlingen immers docenten op. Daarom hebben docenten hun eigen plek nodig in het gebouw. Ook hebben bepaalde vakken nu eenmaal een eigen lokaal nodig (denk aan bv. de wetenschapsvakken). In deze lokalen heet de docent de leerling welkom. De opstelling van die lokalen hoeft niet per se in busopstelling.

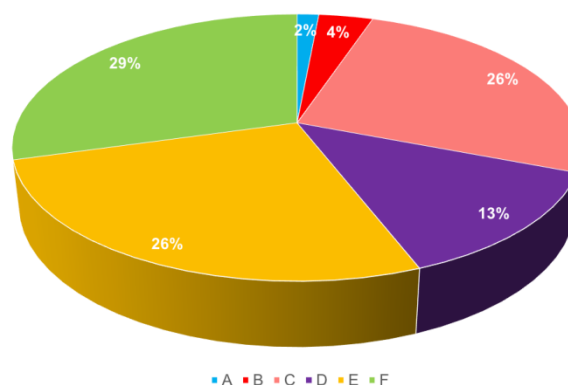
Belangrijk is dan ook dat er een visie wordt ontwikkeld voor het gebruik van het gebouw. De infrastructuur is cruciaal voor de uitstraling van het onderwijs dat je wil aanbieden. In een ideaal scenario liggen er vaklokalen geclusterd rondom grote multifunctionele, flexibele ruimtes. Op die manier ontstaan er domeinpleinen. Niet onbelangrijk is de aandacht voor een stilleruimte op elk domeinplein. Ook aparte lokalen om te toetsen werden genoemd aan de gesprekstafels.

MENTORAAT

Nu



Toekomst



A	Als mentor/coach begeleid ik de ontwikkeling van de leerling, de leerling bepaalt zelf op welke manier hij/zij dit vastlegt.
B	De mentorlessen richten zich op studievaardigheden en de sfeer in de klas.
C	De mentorlessen bieden tijd en ruimte voor individuele coachingsgesprekken over persoonlijke ontwikkeling.
D	Als mentor/coach begeleid ik mijn leerlingen bij hun ontwikkeling, de leerling vraagt feedback aan anderen en bepaalt zelf hoe zij/dit vast legt.
E	De mentorlessen richten zich op studievaardigheden en persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen.
F	Op verschillende momenten spreken mentor/coach en leerling over de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Dit wordt in een portfolio vastgelegd.

Nu

Een meerderheid van onze medewerkers geeft aan dat het mentoraat vooral rondom studievaardigheden en/of persoonlijke ontwikkeling van leerlingen draait. Er wordt een verschil gezien tussen brugklas (studievaardigheden) en bovenbouw (individuele coachingsgesprekken). Vaak staan de cijfers centraal in individuele gesprekken. De laatste jaren komt ook LOB (LoopBaanOriëntatie) meer en meer aan bod.

In de bovenbouw havo/vwo heeft men gekozen voor kleinere mentorgroepen. Hierdoor ontstaat meer ruimte voor 1 op 1 gesprekken. Dit nieuwe systeem heeft als nadeel dat leerlingen meer verspreid zitten. Anderzijds wordt het niet als onprettig ervaren. Dit in tegenstelling tot de mentorklas van 32 leerlingen. Hier ontbreekt het de mentor aan tijd.

Tijdens de discussie vonden sommige docenten dat je niet alleen als mentor, maar als team van docenten sfeer in de klas brengt. Hiervoor schiet het ene mentoruur per week immers te kort. Daarnaast stellen sommige collega's zich vragen bij de hoeveelheid informatie die wordt bijgehouden over de leerling. Niet iedereen is ervan overtuigd dat dit bijdraagt aan vertrouwen tussen mentor en leerling.

Toekomst

De mentor moet ook in de toekomst een vertrouwenspersoon zijn. Eventueel kan er gewerkt worden met een keuzementoraat. Als leerling is het immers belangrijk dat er een klik is met je mentor. Elke mentor zou moeten kunnen aangeven hoeveel leerlingen hij maximaal wil en kan begeleiden. Daarnaast vinden sommige docenten dat de mentoren hun leerlingen zouden moeten volgen naar het daaropvolgende jaar.

De vraag kan gesteld worden wie het initiatief voor een coachingsgesprek neemt: de leerling of de mentor. Omdat voor sommige leerlingen de drempel naar de mentor te hoog is, moet de mentor op regelmatige basis het gesprek aangaan met de leerling. Deze coachingsgesprekken moeten draaien om persoonlijke ontwikkeling en eventueel (geen eensgezindheid) over loopbaanoriëntering.

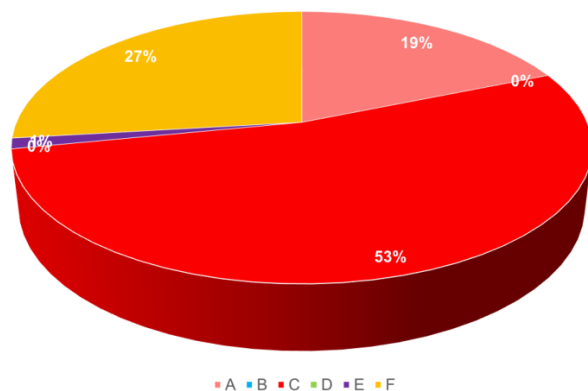
Er bestaat de twijfel of de mentorklas in de brugklas afgeschaft moet worden. Een mentor is in de brugklas voor leerlingen sowieso een sleutelfiguur. In de brugklassen kan men best blijven inzetten op sfeer en studievaardigheden. Daarnaast pleit men ervoor om ook de docenten meer mentor te laten zijn. Studievaardigheden zouden moeten worden geïntegreerd in de vakken.

Meer dan een kwart van de docenten vindt dat een leerling zijn persoonlijke ontwikkeling moet vastleggen in een portfolio. Zo'n portfolio mag geen afvinklijst zijn. Magister lijkt hier ontoereikend. Dit portfolio kan dan uiteindelijk leiden tot een plusdocument/groeidocument. Uiteraard moeten leerlingen wel gestuurd worden in hoe ze alles vastleggen. Voor de mentor zelf zou de nadruk moeten liggen op actie ondernemen in plaats van op registreren.

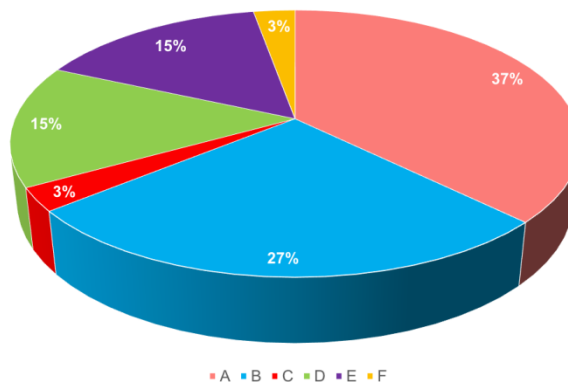
Tot slot werd er wel opgemerkt dat het passend onderwijs het mentoraat gevoelig verzwakt heeft.

ROOSTER

Nu



Toekomst



A	Ik heb per week een vast weekrooster met een aantal keuzemomenten per week.
B	Ik heb een paar vaste activiteiten per week. De rest plan ik zelf in.
C	Ik werk met een vast weekrooster.
D	Ik kies per dag uit de aangeboden lessen.
E	Ik bepaal zelf mijn weekplanning.
F	Ik heb naast mijn vaste weekrooster een aantal projectdagen per schooljaar.

Nu

Volgens 80% van de collega's op het Reynaertcollege heeft een leerling nauwelijks regie over zijn rooster. Het rooster staat volledig vast. Ook tijdens projectdagen of bufferweken wordt het rooster door de school voor de leerling ingevuld. Deze projectdagen waren overigens niet altijd succesvol.

De bovenbouwuren in de mediatheek worden niet echt gezien als keuzemomenten. Een deel van de docenten beschouwen deze uren als waardevol om samen te werken. Een ander deel spreekt van ophokplicht.

Toekomst

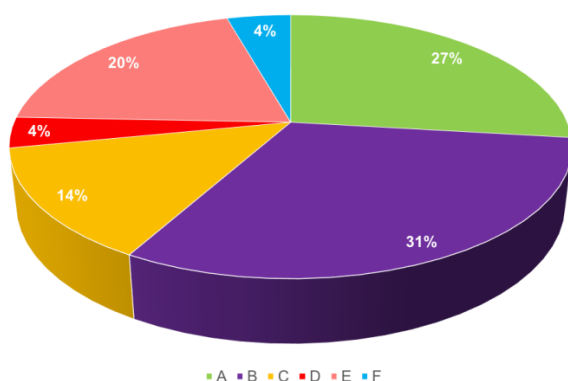
Ongeveer tweederde van alle docenten (64%) wil meer keuzevrijheid in het rooster. Het lijkt hen erg motiverend voor leerlingen. Er is onvoldoende draagvlak voor een volledig vrij rooster. Wel is duidelijk dat de leerling meer inspraak moet krijgen over de invulling van zijn rooster.

Lessen zouden eventueel als een soort menukaart aangeboden kunnen worden. Belangrijk is natuurlijk wel dat een leerling alle doelen van zijn basiscurriculum afvinkt. Tevens zouden we inloopuren kunnen organiseren. Uiteraard moeten bij keuzevrijheid wel keuzes gemaakt worden en dus betekent dit dat de leerling wel ergens verwacht wordt. Daarnaast blijven vaste momenten per week belangrijk. We willen leerlingen geen gehele lessenreeksen achter de computer laten volgen.

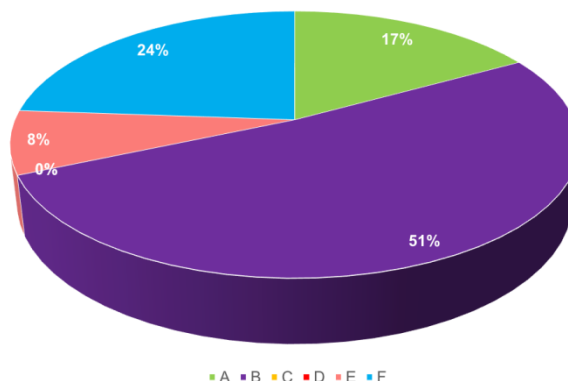
Leerlingen moeten begeleid worden met het plannen van hun week. Vooral bij de start is sturing nodig. Je kan immers van een kind niet verwachten dat hij weet wat belangrijk is, maar dat kan je wel aanleren. Bij leerlingen die dat niet lukt, moet de keuzevrijheid beperkt worden.

PROFESSIONELE ORGANISATIE

Nu



Toekomst



A	Mijn professionele ontwikkeling bestaat uit individuele keuzes die passen binnen het schoolbeleid.
B	We hebben een professionele leergemeenschap. We leren met en van elkaar. Mijn keuzes voor mijn professionele ontwikkeling kies ik naar eigen inzicht.
C	Mijn professionele ontwikkeling is een vast traject binnen het schoolbeleid, met hier en daar ruimte voor eigen inbreng.
D	Mijn professionele ontwikkeling is een vast traject binnen het schoolbeleid.
E	Mijn professionele ontwikkeling is een vast traject, aangevuld met individuele keuzes die passen binnen het schoolbeleid.
F	We hebben een professionele leergemeenschap. We leren met en van elkaar. Mijn keuzes voor professionele ontwikkeling sluiten aan bij het schoolbeleid.

Nu

Bijna het volledige docentkorps (96%) vindt dat het inbreng heeft in zijn professionele ontwikkeling. Een derde van het personeel (31%) geeft aan dat ze volledige autonoom, los van schoolbeleid, hun scholingstraject bepalen. Personeelsleden zijn verdeeld over het schoolbeleid. Enerzijds geven een aantal personeelsleden aan dat ze graag wat meer beleid hieromtrent willen zien, anderzijds spreken sommige docenten van te dwingende keuzes.

Docenten vinden dat het Reynaertcollege een professionele leergemeenschap heeft. Docenten geven aan dat ze met wisselend succes binnen hun team/sectie ideeën uitwisselen. Wat een aantal keren terugkomt is dat er meer moet geleerd worden van elkaar in plaats van steeds externen naar de school te brengen.

Bij een aantal gesprekken komt het idee naar voren om inloopsessies te organiseren over cursussen die mensen gevolgd hebben of om een database aan te leggen van de gevolgde cursussen of opleidingen. Zo kunnen we leren van elkaars expertise.

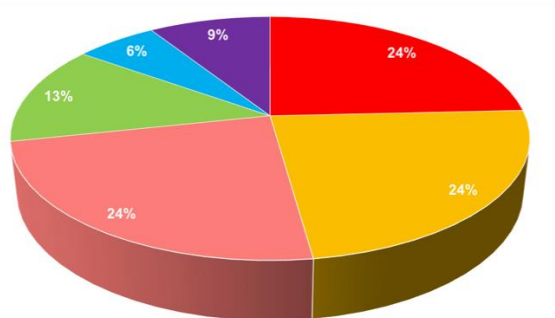
Toekomst

In de toekomst willen we nog meer inzetten op leren van elkaar. Het Reynaertcollege wil een professionele leergemeenschap zijn voor docenten. We vinden het belangrijk om kennis en materiaal samen te delen. Daarom moet er ook een aanspreekcultuur komen en mogen we niet bang zijn om bij elkaar te kijken.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat er een degelijk schoolbeleid rond scholing is. Ook dit beleid zou erop gericht moeten zijn dat de docent eigenaar is van zijn leerproces. Creativiteit moet gestimuleerd worden. Wanneer docenten zichzelf immers ontwikkelen vanuit hun eigen interesses, groeit ook de motivatie binnen het docententeam. Soms betekent dit ook dat hetgeen een docent wil leren, niet aansluit bij het schoolbeleid.

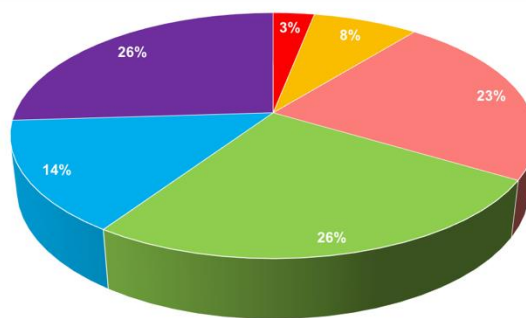
GLBAAL BEELD LEERLING

Nu



■ Formeel ■ Pragmatisch ■ Strategisch ■ Incrementeel ■ Competent ■ Cultuur

Toekomst



■ Formeel ■ Pragmatisch ■ Strategisch ■ Incrementeel ■ Competent ■ Cultuur